

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

19 S.A. 2539

ปริญญานิพนธ์

ของ

พิมพ์พร รอดเรืองศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ป. ๐2560

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ละเอียต บรรณาคี)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ละเอียต บรรณาคี)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 1๐ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุรุสภา

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณ ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์ และอาจารย์ ละเอียด บรรารณชาติ ที่กรุณาเป็น
กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ได้ช่วยเหลือ แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่
ท่วงอย่างดียิ่งจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการร่วมใน
การสอบปากเปล่า โดยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม
ในการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ประกอบด้วย อาจารย์วินัย พัฒนรัฐ อาจารย์บัญญัติพร แสงสุวรรณ
ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด ดร.วิไล ทองแผ่ ดร.บุญมา กัมปนาทพงษ์ และดร.กานดา นาคะเวช

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดสมุทรปราการทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ขอขอบคุณครูโรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม
เพื่อน ๆ วิชาเอกการบริหารการศึกษาภาคพิเศษรุ่น 3 และทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็น
กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณ ดร.พิชิต ฤทธิจรรุญ ดร.อดิรัตน์ วัฒนไพสิน และอาจารย์จตุพร รักษาศรี
ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณเยี่ยม รอดเรืองศรี ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตา แต่บิดามารดา บุรพจารย์
และผู้มีพระคุณของผู้วิจัย

พิมลพร รอดเรืองศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
โรงเรียนมัธยมศึกษา	8
การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	10
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา	13
ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ	13
กระบวนการบริหารงานวิชาการ	14
ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ	17
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา	19
การวางแผนการบริหารงานวิชาการ	19
การจัดการเรียนการสอน	22
การจัดกิจกรรมทางวิชาการ	26
การนิเทศการศึกษา	30
การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
งานวิจัยในประเทศ	44
งานวิจัยต่างประเทศ	46
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	47

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	48
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
	เครื่องมือ การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือ	49
	การรวบรวมข้อมูล	51
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	52
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
	การวิเคราะห์ข้อมูล	56
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	63
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	64
	การวิเคราะห์ข้อมูล	64
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	64
	อภิปรายผล	65
	ข้อเสนอแนะ	69
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย	70
	บรรณานุกรม	71
	ภาคผนวก	76
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	98

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	49
2	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน	51
3	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารจำแนกเป็น รายด้านและโดยรวมทุกด้าน	57
4	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนที่มีต่อ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้านและ โดยรวมทุกด้าน	58
5	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน ต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้านและ โดยรวมทุกด้าน	59
6	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน ต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้านและ โดยรวมทุกด้าน	60
7	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน ต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้านและ โดยรวมทุกด้าน	61
8	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน ต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้านและ โดยรวมทุกด้าน	62

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	37
2 ขั้นตอนการดำเนินงานของผู้ให้การนิเทศ	39

ภูมิหลัง

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาต่อจากระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งไม่จัดว่าเป็น การศึกษาภาคบังคับ แต่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน ตามแผนพัฒนาการศึกษาและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) รัฐมีนโยบายที่จะขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานของประชากรในชาติให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คือมีการศึกษาอย่างน้อยถึงชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ปัจจุบันการศึกษาระดับมัศึกษามี 2 ระดับ คือระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี รวมเป็น 6 ปี ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาใน ชั้นมัธยมศึกษาคือ เพื่อให้ผู้เรียนสำรวจความสนใจ เจตคติและความถนัดของตนเอง รู้จักเลือก เรียนวิชาสามัญและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ตลอดจนรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม หรือเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป

การศึกษาตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักพัฒนาตนเอง ามีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในวิชาการหลากหลาย โดยเน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาต่อ นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาและ พัฒนาตนเองอย่างมีระบบ เข้าใจปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาของสังคมที่กำลังพัฒนา มีความ สามารถและเจตคติที่ดีในการทำงาน มีระบบ มีทักษะในการทำงานเป็นหมู่คณะ มีศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ปฏิบัติตามครรลองของศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงาม มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งกายและใจ และเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521 ปรับปรุง พ.ศ. 2533)

การศึกษาระดับมัศึกษานับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อ การวางแผนชีวิตในอนาคตของเยาวชนที่กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นจะมีความสามารถในการกำหนดอนาคตของตนเองได้แน่นอนแล้ว ทั้งนี้เพราะ พัฒนาการทางด้านร่างกาย และด้านสติปัญญาเจริญเติบโตเกือบเท่าผู้ใหญ่แล้ว โรงเรียนจึง สามารถที่จะปลูกฝังความคิด ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและความสามารถในการประกอบอาชีพ ได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลสำคัญในการที่จะจัดการศึกษาภายในโรงเรียนให้ นักเรียนประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวได้

การบริหารงานในโรงเรียนนั้น การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนเพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของโรงเรียน คือการให้การศึกษา และให้การฝึกฝนอบรมเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต สุตาจ เทลีสุนทร (2505 : 7) ให้ความหมายไว้ชัดเจนว่างานวิชาการเป็นหัวใจของหน่วยงานทางการศึกษา งานวิชาการเป็นงานสำคัญอันดับแรก สถาบันการศึกษาจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการ ถ้าฝ่ายวิชาการอ่อนฝ่ายอื่นก็อ่อนตาม โรงเรียนมีหน้าที่ในการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งจะนำความรู้ ความสามารถ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่เป็นกรณีพิเศษ ในการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียน ต้องมีการวางแผนในการบริหารงานมีกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางวิชาการที่เหมาะสมกับข้อจำกัดของโรงเรียน มีการนิเทศการศึกษา มีการวัดผลและการประเมินผลการศึกษาเป็นต้น ในการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารจะต้องแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรออกมาในรูปของการปฏิบัติ มีการกระจายความรับผิดชอบไปยังหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน หัวหน้าหมวดวิชา ตลอดจนครูในโรงเรียน จะทำให้การบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2537 กรมสามัญศึกษามีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 2,199 โรงเรียน และมีอยู่ ณ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 22 โรงเรียน สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ (2535 : 35) ได้ทำการประเมินมาตรฐานการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อปีการศึกษา 2534 ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2532 โดยอาศัยการสังเกตและการพิจารณาของคณะกรรมการประเมินตามงานหลักของโรงเรียน เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแบบประเมินและจัดอันดับคุณภาพ ตั้งแต่ อันดับที่ 1 ถึงอันดับที่ 5 ของการบริหาร 6 งาน พบว่าการบริหารงานวิชาการมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 จากคะแนนเต็ม 5.00 เป็นคะแนนรองจากงานบริหารด้านธุรการ การเงินและการพัสดุ ที่มีคะแนนค่อนข้างสูงถึง 4.24

จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารส่วนมากให้ความสำคัญในงานบริหารธุรการการเงินและการพัสดุสูง เพราะงานด้านนี้ให้ค่าให้โทษโดยตรงต่อผู้บริหารมากกว่างานด้านอื่น หากปฏิบัติผิดพลาดหรือบกพร่อง อาจถูกดำเนินทางวินัยตามควรแก่กรณี ผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหาร ส่วนงานวิชาการเป็นงานที่เห็นผลยาก ต้องใช้เวลานานพอสมควรจึงจะเห็นผล และผลที่เกิดขึ้นไม่กระทบผู้บริหารโดยตรง ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารคนหนึ่งมีส่วนในการบริหารโรงเรียน

มัธยมศึกษา เห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานสำคัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่ประการแรกของผู้บริหาร จะต้องดำเนินการ ส่วนงานด้านอื่นถือว่าเป็นงานรองหรืองานเสริมให้การศึกษแก่เด็กประสบผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา (2522-385) ที่ว่า งานวิชาการคือคุณภาพ หรือมาตรฐานทางการศึกษาของโรงเรียนที่สามารถนำมาพิจารณาได้ ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อหาแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในแต่ละด้านและโดยรวม 5 ด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวม 5 ด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวม 5 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวม 5 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ได้ทราบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ อันจะเป็นข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และอาจจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดอื่น ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน 5 ด้าน คือ

- 1.1 การวางแผนการบริหารงานวิชาการ
- 1.2 การจัดการเรียนการสอน
- 1.3 การจัดกิจกรรมทางวิชาการ
- 1.4 การนิเทศการศึกษา
- 1.5 การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2537 รวมทั้งสิ้น

1,603 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 90 คน ครูผู้สอน 1,603 คน จากโรงเรียน 22 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 390 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 75 คน ครูผู้สอน 315 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ

3.1.1 ตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครูผู้สอน

3.1.2 ประสบการณ์ ได้แก่

3.1.2.1 น้อยกว่า 10 ปี

3.1.2.2 10 ปีขึ้นไป

3.1.3 ขนาดของโรงเรียน ได้แก่

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม

ได้แก่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ 5 ด้าน คือ

3.2.1 การวางแผนการบริหารงานวิชาการ

3.2.2 การจัดการเรียนการสอน

3.2.3 การจัดกิจกรรมทางวิชาการ

3.2.4 การนิเทศการศึกษา

3.2.5 การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึงการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ใน 5 ด้านต่อไปนี้

1.1 การวางแผนการบริหารงานวิชาการ หมายถึงกระบวนการในการกำหนดวิธีดำเนินงานเพื่อการปฏิบัติงานวิชาการในปีต่อ ๆ ไป โดยอาศัย ข้อมูลสถิติปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา มาวิเคราะห์เพื่อหาทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ตรงตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน จัดให้ครูมีการวางแผนการทำงาน เขียนโครงการ กำหนดแนวปฏิบัติไว้ล่วงหน้า มีการมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติอย่างชัดเจน ตลอดจนการกำหนดสายงานการบังคับบัญชาในการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานวิชาการดำเนินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ทั้งมวลให้แก่ นักเรียนตามความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน ได้แก่การจัดแผนการเรียน การกำหนดรายวิชาบังคับวิชาเลือกและวิชาเลือกเสรี มีการจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การจัดแผนการสอนบันทึกการสอน การจัดทำโครงการสอน และการสอนซ่อมเสริม ตลอดจนการส่งเสริมให้นักเรียนมีการแข่งขันทักษะทางวิชาการ สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและใช้สื่อประกอบการสอน การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

1.3 การจัดกิจกรรมทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินการตามหลักสูตร และกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการที่เรียนรู้นอกห้องเรียนปกติ รวมทั้งกิจกรรมนอกห้องเรียนและนอกห้องเรียน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสามัคคี คุณธรรมและความคิดสร้างสรรค์

1.4 การนิเทศการศึกษา หมายถึง การให้คำปรึกษาแนะนำการปฏิบัติงานของครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือแนะนำในการแก้ปัญหาของครู ส่งเสริมให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมและนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน เป็นการส่งเสริมศักยภาพของตน และสามารถนำศักยภาพนั้นไปปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น ปรับตัวและปรับปรุงพฤติกรรมดีขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันดีขึ้น

1.5 การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา หมายถึง การดำเนินการวัด และการประเมินผลตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผล การทำข้อสอบ มาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อสอบ และการส่งเสริมให้ครูนำผลการสอบมาปรับปรุงการสอน

2. ความคิดเห็น หมายถึง การตัดสินใจ การสรุปความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ที่ผู้วิจัยสอบถาม

3. ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาและผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2537

4. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนประจำวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ในปีการศึกษา 2537 ทั้งนี้ต้องเป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2523

5. ประสพการณ์ หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงอยู่ขณะตอบแบบสอบถาม ดังนี้ 1) ประสพการณ์ของผู้บริหาร คือระยะเวลาที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน 2) ประสพการณ์ของครูผู้สอน คือระยะเวลาที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นต้นมา ทั้งนี้ จำแนกออกเป็น 2 ระดับ คือ

5.1 ประสบการณ์น้อย คือระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งมาเป็นเวลาน้อยกว่า 10 ปี

5.2 ประสบการณ์มาก คือระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งมาเป็นเวลาดังแต่ 10 ปี ขึ้นไป

6. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดโรงเรียนโดยยึดจำนวนนักเรียนของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ขอกำหนดขนาดของโรงเรียนออกเป็น 2 ขนาด ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนนักเรียนที่แตกต่างกันมาก คือ

6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก คือโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 1,500 คน

6.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ คือโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน

ขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปตามความมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา
2. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
 - 3.2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ
 - 3.3 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ
4. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 4.1 การวางแผนการบริหารงานวิชาการ
 - 4.2 การจัดการเรียนการสอน
 - 4.3 การจัดกิจกรรมทางวิชาการ
 - 4.4 การนิเทศการศึกษา
 - 4.5 การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนมัธยมศึกษา

๒๕๕๓

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั่วประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ มีทั้งสิ้น จำนวน ๒,๑๙๙ โรงเรียน ตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๒๒ โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน ๑๓ โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๙ โรงเรียน การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ยึดความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ว่า หน้าที่หลักของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือให้การศึกษแก่นักเรียนให้มีความรู้ความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนด โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่าง

เหมาะสม สามารถเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข และตามนโยบายของกรมสามัญศึกษาที่เรียกว่าความเชื่อ 4 ประการ (โกวิท วรพิพัฒน์, 2531 : คานา) ซึ่งได้ประกาศเป็นทิศทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ให้แก่โรงเรียนในสังกัดทั่วประเทศนำไปปฏิบัติดังนี้

1. กรมสามัญศึกษาเชื่อว่า นักเรียนเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา การเรียนการสอนของโรงเรียนมุ่งให้นักเรียน ได้พัฒนาความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น ตามที่หลักสูตรเปิดโอกาสไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
2. กรมสามัญศึกษาเชื่อว่า บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจและคุณธรรมอันพึงประสงค์ได้ จึงเห็นควรรให้โรงเรียนต้องจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อประโยชน์ในการที่เด็กจะพัฒนาให้เต็มความสามารถ
3. กรมสามัญศึกษาเชื่อว่า โรงเรียนที่ดีต้องไม่แปลก แยกจากชุมชน ฉะนั้นโรงเรียนจึงมีส่วนร่วมในการพัฒนา ร่วมคิดและ/ร่วมแก้ปัญหาของชุมชนด้วย โรงเรียนควรรใช้ทรัพยากรของชุมชน การเรียนการสอนในหลายเรื่องควรรใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน และในหลายกรณีควรรเชิญผู้มีความรู้ในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน และร่วมพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนด้วย
4. กรมสามัญศึกษาเชื่อว่า การร่วมคิด ร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ ยินความถูกต้อง และให้การสนับสนุนทั้งด้านความคิด ทรัพยากร ช่วยกันเผยแพร่ผลงาน ตลอดจนส่งเสริมให้มีสวัสดิการจะทำให้ผู้บริหาร ครูอาจารย์และนักเรียน มีขวัญ กำลังใจ จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง จึงมุ่งให้มีการติดตามผล การสนับสนุนให้ครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอน และกิจการของโรงเรียนได้รับการนิเทศ สนับสนุนดูแลซึ่งกันและกันให้เต็มความสามารถ

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ เป็นผู้บริหารสูงสุด และผู้ช่วยผู้บริหาร คือผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ เป็นผู้บริหารระดับรองลงมา สำหรับผู้ช่วยผู้บริหารอาจมีได้หลายคนในแต่ละโรงเรียน ขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนที่โรงเรียนมีอยู่เป็นเกณฑ์ที่ ก.ค.กำหนด ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2532 : ภาคผนวก 1 - 4)

1. โรงเรียนที่มีห้องเรียนต่ำกว่า 9 ห้องเรียน ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร
2. โรงเรียนที่มีห้องเรียน 9 - 17 ห้องเรียน มีผู้ช่วยผู้บริหาร 1 คน
3. โรงเรียนที่มีห้องเรียน 18 - 26 ห้องเรียน มีผู้ช่วยผู้บริหาร 2 คน
4. โรงเรียนที่มีห้องเรียน 27 - 41 ห้องเรียน มีผู้ช่วยผู้บริหาร 3 คน
5. โรงเรียนที่มีห้องเรียน 42 ห้องเรียนขึ้นไป มีผู้ช่วยผู้บริหาร 4 คน

การจัดสายงานการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ นั้น กรมสามัญศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสามารถแบ่งงานการบังคับบัญชาภายในโรงเรียนตามที่เขาเห็นว่าเหมาะสมกับความพร้อมของบุคลากรของโรงเรียน หรือมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบไปให้แก่ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายต่าง ๆ ตามที่เขาสมควร อย่างไรก็ตาม กรมสามัญศึกษาได้เสนอแนวการจัดแบ่งหน้าที่สำหรับผู้ช่วยผู้บริหาร 4 ฝ่าย ดังนี้ (สามัญศึกษา. 2532 : 15 - 17)

1. ฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียน ควบคุมการเรียนการสอน การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอนชั้นต่าง ๆ ทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียน จัดให้มีครูสอนครบทุกวิชา ดำเนินการให้ทุกสาขาวิชามีอุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการนิเทศการสอน ประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชาเรียนการสอน การวัดผล การประเมินผล ตลอดจนการจัดโปรแกรมการใช้ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา จัดโปรแกรมการเรียนเท่าที่โรงเรียนสามารถเปิดสอนได้ ประเมินผลงานทางวิชาการ พร้อมทั้งปัญหาอุปสรรคเมื่อสิ้นปีการศึกษา จัดบรมนิเทศแก่ครูที่เข้าใหม่ เพื่อให้ทราบนโยบายของโรงเรียนและวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนของโรงเรียน ให้บริการด้านวิชาการแก่สังคม ภูมิทัศน์ที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย และดำเนินงานด้านการวางแผนงาน และสารสนเทศของโรงเรียน

2. ฝ่ายธุรการการเงินและการพัสดุ มีหน้าที่ประสานงานด้านธุรการกับหัวหน้างานต่าง ๆ และครูผู้สอน ปฏิบัติงานด้านสารบรรณ การโต้ตอบ การเก็บรักษาเอกสาร การทำลายเอกสาร การจัดทางงบประมาณ การเบิก - จ่ายเงิน ควบคุมการทำบัญชี และทำทะเบียนเกี่ยวกับการเงินทุกประเภทตามระเบียบของทางราชการให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ควบคุมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัสดุและครุภัณฑ์ของโรงเรียน เป็นที่ปรึกษาของผู้บริหารด้านงานธุรการของโรงเรียน ควบคุมและปฏิบัติงานด้านธุรการทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและ มีหน้าที่บริหารงานทั่วไปของโรงเรียน

3. ฝ่ายปกครองนักเรียน มีหน้าที่ปกครองดูแลให้ความอบอุ่นความปลอดภัยแก่นักเรียนตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน ให้คำแนะนำด้านความประพฤติของนักเรียน วางแผนและแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล ประสานงานกับฝ่ายแนะแนว ให้นักเรียนประสบผลสำเร็จตามอัธยาศัย ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียน

4. ฝ่ายบริการและสวัสดิการนักเรียน มีหน้าที่วางแผน แก้ปัญหา การจัดบริการแนะแนวการศึกษาในโรงเรียน ร่วมกับฝ่ายบริหารจัดการโปรแกรมการเรียนการสอนเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดูแลประสานงานกับชุมชนเพื่อหาทางส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนกับโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์โรงเรียน ดูแล สนับสนุนเรื่องทุนการศึกษา ดูแลจัดสวัสดิการด้านการพยาบาล และอนามัยของโรงเรียน จัดตกแต่งปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น เหมาะสมกับการให้การศึกษาแก่นักเรียน

ถึงแม้ว่าจะมีการแบ่งฝ่ายสายงานรับผิดชอบไปให้ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายต่าง ๆ แล้วแต่ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดคือผู้บริหาร ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการบริหารโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหาร ต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องการบริหาร รู้หลักการบริหารการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานไปตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้บริหารยังต้องเข้าใจในขอบข่ายงานความรับผิดชอบของตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งเรื่องนี้ เอกชัย กี่สุขพันธุ์ (2527 : 106 - 107) ได้สรุปภาระหน้าที่ของผู้บริหารไว้ ดังนี้

ภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีงานรับผิดชอบสำคัญ ๆ 5 ประการ คือ

1. งานบริหารบุคคลากร ได้แก่การบริหารบุคคลทุกประเภทในโรงเรียน นับตั้งแต่ครู นักเรียน นักการภารโรง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2. งานบริหารงานวิชาการ ได้แก่การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา กิจกรรมเสริมวิชาต่าง ๆ ตลอดจนบริหารสื่อการเรียนการสอนภายใน โรงเรียนทั้งหมด

3. งานบริหารงานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ และบริการต่าง ๆ ได้แก่ งานสารบรรณ รับ - ส่ง หนังสือ การงบประมาณ บัญชี การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ การดูแลบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่โรงเรียนควรจัดให้แก่บุคลากร ภายนอกโรงเรียน ตั้งแต่ครูจนถึงนักเรียน

4. งานบริการกิจการนักเรียน ได้แก่งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทั้งหมดไม่ว่าจะเป็น การแข่งขัน แบ่งกลุ่มนักเรียน สวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดให้นักเรียน และกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น

5. งานบริการด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่งานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่โรงเรียน ตั้งอยู่ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การติดต่อระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2531 : 3 - 4) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนดนั้น ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ครบสมบูรณ์ทั้ง 6 งาน คือ

1. งานบริหารทั่วไป
2. งานบริหารงานธุรการการเงินและการพัสดุ
3. งานบริหารงานวิชาการ
4. งานบริหารงานการปกครองนักเรียน
5. งานบริหารงานบริการและสวัสดิการ
6. งานบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

นอกจากนี้กรมสามัญศึกษายังได้จำแนกบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารไว้ 6 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดนโยบายและชี้แนวปฏิบัติ
2. กำหนดกรอบของแผนงาน โครงการ กิจกรรม
3. กำหนดผู้รับผิดชอบแผนงาน งาน และโครงการกิจกรรม
4. กระตุ้นเร่งรัด ให้ผู้รับผิดชอบแผนงาน โครงการ กิจกรรมมาดำเนินงาน

ตามนโยบาย

5. การติดตามและนิเทศ
6. การประเมินผลงาน เพื่อการพัฒนาและประชาสัมพันธ์

กู๊ด (Good. 1971 : 1) ได้กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาว่า
การบริหารโรงเรียนมัศึกษานั้น ผู้บริหารจะต้องมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการคือ

1. อำนวยความสะดวกต่อการสร้างนโยบาย กำหนดเป้าหมาย ความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนานโยบายของโรงเรียนให้เกิดผลทางปฏิบัติ
2. เฝ้าระวัง ควบคุมการปฏิบัติ ดำเนินงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียน ให้ก้าวหน้าออกไปในทางดี
3. จัดระบบการบริหารบุคลากร การใช้วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา และแหล่งวิทยาการให้เกิดประโยชน์ตามที่กำหนดไว้

จะเห็นได้ว่าการบริหารโรงเรียนมัศึกษานั้น ภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่และให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในฐานะบทบาทหลักของผู้บริหารคือผู้นำทางวิชาการ จะเน้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในรายละเอียดและส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญของโรงเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้นานทุก ๆ ด้าน เพราะวิชาการจะพัฒนาสติปัญญา ความนึกคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีคุณค่าในสังคม

ปัญญา สาร (2526 : 324) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนว่ากิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพคือการบริหารงานวิชาการ และงานวิชาการจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับ ผู้บริหาร และครู เพราะผู้บริหารคือผู้นำทางวิชาการ ด้วยการทำงานร่วมกับครู ให้คำแนะนำประสานงานให้ครูทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 18 - 19) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการนั้น ครูใหญ่ต้องดำเนินการที่เกี่ยวกับการที่ต้องแสวงหา และเขียนปรัชญา จุดประสงค์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนออกมาให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรของโรงเรียนปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี รู้จักแนะนำให้ครู

รู้จักใช้และทำประมวลการสอน ทำโครงการสอน หรือบันทึกการสอน รู้หลักในการจัดตารางสอน จัดรายวิชาต่าง ๆ ได้เหมาะสมเป็นผู้ให้การนิเทศหรือหาผู้ให้การนิเทศมาให้การนิเทศแก่ครู รู้จักแสวงหาวัสดุอุปกรณ์ และแนะนำให้ครูใช้ตามความสามารถของโรงเรียน ให้ครูรู้จักเลือกและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดห้องสมุดให้ครูและนักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนการสอน และนำผลการสอบมาปรับปรุงการสอน

บรรจง พงศ์ศาสตร์ (2536 : 2) ได้กำหนดนโยบายในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาว่า ผู้บริหารควรกระตุ้นครูอาจารย์ให้ความสนใจบรรยากาศทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น หามาตรการต่าง ๆ มาเร่งทำให้เกิดการเรียนรู้ ในการพัฒนาตนเอง รับผิดชอบตนเองและสังคม รู้จักหาเทคนิคหรือกระบวนการเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียนมาช่วยเสริมการสอน ผู้บริหารต้องช่วยครูในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ คิดกระบวนการในการสอน ให้ครูมีทักษะในการสอน เพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ คือการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานสำคัญและเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา คือมุ่งให้การเรียนการสอนของสถานศึกษา ประสพผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรมและมีคุณธรรมที่สังคมต้องการ และตามหลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้การบริหารงานวิชาการยังเป็นงานที่บ่งชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารอีกด้วย หากมองในแง่กระบวนการดำเนินงาน การบริหารงานวิชาการหมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการพัฒนา และปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผลการสอนเพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

กระบวนการบริหารงานวิชาการ

กระบวนการบริหารงานวิชาการนั้น สามารถนำกระบวนการทางการบริหารมาใช้เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ เช่นการนำกระบวนการบริหารของ ฟาโยล (Fayol, 1961) ที่แบ่งกระบวนการบริหารไว้ 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และ

การควบคุม (Controlling) การบริหารของ กุลลิคและเออร์วิค (Gulick and Urwick. 1937) ที่แบ่งกระบวนการบริหารละเอียดมากขึ้นเป็น 7 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และงบประมาณ (Budgeting) และกระบวนการบริหารของ เซียร์ (Sears. 1950) ที่แบ่งกระบวนการบริหารไว้ 5 ขั้นตอนเช่นเดียวกับพاول ในส่วนที่แตกต่าง คือ พاول เรียก Commanding แต่เซียร์ เรียก Directing กระบวนการบริหารของเซียร์ มี 5 ขั้นตอนดังนี้ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) เป็นต้น

ซึ่งในเรื่องนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 19 - 20) ได้สรุปกระบวนการบริหารงานวิชาการว่า ควรมี 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นวางแผนก่อนดำเนินการ ผู้บริหารจะต้องกำหนดนโยบายและวางแผนในด้านวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การจัดสภาพงานวิชาการและวิธีทำงาน การจัดครูเข้าสอน จัดทำโครงการสอน จัดตารางสอน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน การลงทะเบียนเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและขั้นตอนที่วางไว้ โดยครูมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย

2. ขั้นดำเนินงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารต้องจัด และดำเนินงานรวมทั้งควบคุมดูแลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ได้แก่

- 2.1 งานการสอนตามหลักสูตร โดยการดูแลให้การเรียนการสอนเป็นไปตามโครงการสอนในแต่ละวิชา เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติการสอน

- 2.2 งานเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ เช่น การจัดโครงการสอนซ่อมเสริม มีการจัดชุมนุมต่าง ๆ การจัดแนะแนวการศึกษา และการให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหา จัดให้มีห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า

- 2.3 งานเกี่ยวกับการบริการ ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีการให้บริการเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อช่วยเหลือครูในการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการจัดรวบรวมเอกสารการสอน คู่มือครู รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นอาคารสถานที่ จัดทำวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3. **ชั้นส่งเสริม** ควบคุม ติดตามผลงานวิชาการ เพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน ควบคุม ปรับปรุงพัฒนาและประเมินงานด้านวิชาการ ดังนี้

3.1 **สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการ** กำหนดจุดมุ่งหมาย นโยบายที่เหมาะสมกับสถานศึกษา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของผู้เรียนกับ จุดมุ่งหมายของสถานศึกษา จัดหน่วยงานให้สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายที่วางไว้ สรรหา และคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถทางวิชาการ จัดสรรเวลาและสถานที่ให้แก่กิจกรรมการเรียนการสอน จัดสรรวัสดุและอุปกรณ์ สถานที่ ติดต่อสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อ ทราบความต้องการของชุมชน และจัดวางเป้าหมายได้ถูกต้อง นอกจากนี้ยังต้องมีการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วย

3.2 **ส่งเสริมงานวิชาการและจัดบรรยากาศทางวิชาการ** ผู้บริหารควรสนับสนุน ที่จะให้การปฏิบัติงานด้านวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ควรจัดเพื่อสนองและ เสริม บรรยากาศทางวิชาการ ได้แก่

3.2.1 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการ

3.2.2 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม ชมรม หรือสมาคมทางวิชาการ เพื่อปรึกษาและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

3.2.3 ส่งเสริมให้มีการจัดทำวารสารเผยแพร่ หรือมีการประชุม สัมมนาค้นคว้าวิจัยอยู่เสมอ

3.2.4 ส่งเสริมให้ครูมีวุฒิทางการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยให้ออกการศึกษา ต่อหรือเข้ารับการอบรมเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ

3.2.5 การเรียนการสอนในห้องเรียนควรจัดให้สอดคล้องกับ ความมุ่งหมายของสถานศึกษา แบ่งผู้เรียนตามความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือ แบบคณะ การจัดครูเข้าสอนต้องคำนึงถึงความถนัด วุฒิ รวมทั้งวิธีการที่จะส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการเช่นจัดครูที่ปรึกษา จัดครูประจำชั้น จัดครูสอนเป็นทีม

นอกจากนี้การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการและการควบคุมการบริหาร ผู้บริหารควร เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ควรกระจายอำนาจและ ความรับผิดชอบไปให้ทุกคน ถึงแม้ผู้บริหารจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ แต่ก็ไม่สามารถทำงาน คนเดียวตามลำพังได้ ดังนั้นจึงควรให้ผู้ร่วมงานมีอิสระเสรีทางความคิด จะได้มีการเรียนการ สอนที่เรียกว่าเสรีภาพทางวิชาการ

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

เป็นที่ยอมรับว่าการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวางมาก กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนถือว่าเป็นงานวิชาการทั้งสิ้น มีนักการศึกษาหลายคนได้เสนอไว้แตกต่างกันในรายละเอียด ดังเช่น

สัจจิต อุทรานันท์ (2526 : 30 - 34) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า ควรประกอบด้วยงานย่อย ๆ 20 งาน ดังต่อไปนี้

งานเกี่ยวกับบุคคล ได้แก่

- 1) งานจัดบุคลากร
- 2) งานพัฒนาบุคลากร
- 3) งานบำรุงขวัญบุคลากร

งานที่เกี่ยวกับหลักสูตร

- 4) งานพัฒนาหลักสูตร
- 5) งานวางแผนการสอน
- 6) งานจัดตารางสอน
- 7) งานเลือกหนังสือ
- 8) งานเลือกแบบเรียน
- 9) งานพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอน
- 10) งานนิเทศการเรียนการสอน

งานที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนการสอน

- 11) งานทะเบียนนักเรียน
- 12) งานห้องสมุด
- 13) งานบริการสื่อการสอน
- 14) งานแนะแนว

งานที่เกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

- 15) งานคลังข้อสอบมาตรฐาน
- 16) งานคลังข้อสอบ
- 17) งานวัดผลและการประเมินผลการเรียน
- 18) งานประเมินโครงการ

งานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

19) งานการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน

20) งานบริหารทางวิชาการแก่ชุมชน

สุธีระ ทานตะวณิชย์ (2534 : 88 - 89) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารไว้ว่า งานวิชาการควรมีขอบข่าย ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรเพื่อสื่อการเรียนการสอน
4. งานวัดผลและการประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศการศึกษา
7. งานด้านการวางแผนและการกำหนดวิธีดำเนินงาน
8. งานส่งเสริมการสอน
9. งานประชุมและการอบรมทางวิชาการ

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญที่ครอบคลุมงานต่าง ๆ ของโรงเรียน นับตั้งแต่งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดการเรียนการสอน จัดแบบเรียน คู่มือครู จัดชั้นเรียน การจัดตารางสอน การจัดสื่อการสอน งานการวัดผลและการประเมินผล งานพัฒนาบุคลากร งานนิเทศการเรียนการสอน งานการประเมินโครงการ งานส่งเสริมการสอน งานวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน งานจัดบุคลากร งานห้องสมุด งานประชุมอบรมทางวิชาการ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ แก่ชุมชน เป็นต้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2537 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน 5 ด้าน คือ

1. การวางแผนการบริหารงานวิชาการ
2. การจัดการเรียนการสอน

3. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ
4. การนิเทศการศึกษา
5. การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาออกเป็น 5 ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวางแผนการบริหารงานวิชาการ

การวางแผนเป็นกระบวนการของหน่วยงานที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การทำงานในอนาคตประสบผลสำเร็จโดยปราศจากอุปสรรค หรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด การวางแผนประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ หลายขั้นตอน ซึ่งบางขั้นตอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับผู้ทำหน้าที่วางแผน และสำคัญยิ่งต่อส่วนรวม การกิจทั้งหลายจะสำเร็จด้วยดีต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า หรือมีการวางแผนร่วมกันมาก่อน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ดังนี้

✓ เสนาะ ดีเยาว์ และคณะ (2521 : 14) ให้ความหมายของการวางแผนว่า การวางแผน คือ กระบวนการสำหรับการกำหนดการดำเนินงานในอนาคต ว่าเพื่ออะไร และทำอย่างไร

กิตติมา ปรีดีติลล (2524 : 109) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการวางแผนว่า การวางแผน คือการกำหนดขึ้น ขยายวัตถุประสงค์ วางนโยบาย วางโครงการ การค้นหาและหาวิธีแก้ปัญหา ตลอดจนการแสวงหาวิธีที่ดีที่สุด ง่ายที่สุด รวดเร็วที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ประทุม รอดประเสริฐ (2527 : 102) กล่าวว่า การวางแผนเป็นการตัดสินใจเพื่อการจัดทรัพยากรขององค์การ ให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่าการวางแผนเป็นงานสำคัญประการแรก ที่ผู้บริหารจะต้องทำก่อนกระบวนการบริหารอื่น การบริหารใด ๆ ถ้าขาดการวางแผนที่ดีผลงานที่ได้รับ ก็จะไม่ดีไปด้วย การทำงานใหญ่งานสำคัญจะสำเร็จลงได้ ต้องมีการเตรียมงานไว้ล่วงหน้า การบริหารงาน

วิชาการของโรงเรียนเป็นงานสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนในการบริหารงานอย่างมีระบบ เพื่อให้การบริหารงานเกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการบริหารงานวิชาการ เริ่มตั้งแต่ การกำหนดนโยบาย กำหนดงานและโครงการ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างาน ต้องช่วยกันคิดพิจารณาว่าจะพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้เป็นไปในรูปแบบใด จะยึดอะไรเป็นหลัก จะทำอย่างไร ใครทำ มีการตั้งคณะกรรมการ หรือคณะกรรมการแผนงานขึ้น ทำหน้าที่ศึกษาปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ชุมชน นักเรียน และบุคลากร วิเคราะห์นโยบายของชาติ ของกระทรวงศึกษาธิการ และของกรมสามัญศึกษา นามากำหนดมาตรการที่จะปฏิบัติออกมาให้ชัดเจน แล้วทำการวางแผนปฏิบัติการต่อไป

ขั้นตอนการวางแผนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีรูปแบบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ตามที่กรมสามัญศึกษากำหนด ซึ่งแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนจะประกอบด้วยแผนงาน และโครงการ ต่าง ๆ ของโรงเรียน ที่ทุกฝ่ายทุกหมวดวิชาทุกงานจะต้องจัดทำแผนงาน หรือโครงการของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางการทำงานตลอดปีการศึกษานั้น งานของหมวดวิชาต่าง ๆ และโครงการหรืองานของฝ่ายวิชาการเป็นแผนที่จะพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน คือแผนการบริหารงานวิชาการนั่นเอง เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปตามหลักการที่ดี ประหยัดเวลา ประหยัดคน เงิน และทรัพยากรอื่น ๆ ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรดำเนินการตามขั้นตอนในการวางแผนดังต่อไปนี้

1. จัดให้ครูอาจารย์ ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการในหมวดวิชาของตน วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ เพื่อพิจารณาแนวทาง กำหนดมาเป็นนโยบายของโรงเรียน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำงานวางแผนงานของโรงเรียน คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของโรงเรียน ศึกษา นโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของกรมสามัญศึกษา ตลอดจนศึกษาระเบียบแบบแผน กฎหมาย หลักวิชา ทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อร่างเป็นนโยบายของโรงเรียน

3. จัดให้มีการแถลงนโยบายที่คณะทำงานศึกษาวิเคราะห์แล้ว ให้ครูของโรงเรียนทราบอย่างทั่วถึง เพื่อนำไปประชุมพิจารณาสรุปรวม กำหนดเป็นงานของหมวดวิชาของตนเอง หรือโครงการของหมวดวิชา เพื่อสนองนโยบายที่กำหนดนั้น

4. ประชุมพิจารณางาน โครงการต่าง ๆ ที่หมวดวิชานำเสนอ อาจมีการยุบรวมหลาย ๆ โครงการหรือหลายงานเข้าด้วยกัน หากเห็นว่า โครงการนั้น ๆ เป็นโครงการที่สนองนโยบายเดียวกัน ตลอดจนมีแนวในการปฏิบัติงานแนวเดียวกัน

5. ประชุมพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้โครงการต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานตามโครงการบรรลุเป้าหมาย

6. มอบหมายให้หมวดวิชาหรือคณะทำงานมีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผน ตามโครงการที่กำหนด มีการรายงานผลการดำเนินงานตามแผน โครงการให้ผู้บริหารทราบ

7. มีมาตรการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

8. จัดให้มีระบบสารสนเทศเก็บข้อมูลสถิติ เอกสารสำหรับครูได้ศึกษาค้นคว้าในการวางแผนการทำงาน

9. มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการของโรงเรียนให้ครูทราบอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

10. จัดให้มีมาตรการในการประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาการเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้ใช้ผลการประเมินเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา การวางแผนการบริหารในคราวต่อไป

จะเห็นได้ว่าการวางแผนการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องกระทำอย่างรอบคอบ มีการมอบหมายงานความรับผิดชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติ จัดแบ่งสายงาน กำหนดหน้าที่การปฏิบัติ ให้เห็นชัดเจนและเผยแพร่ให้ครูทราบอย่างทั่วถึง จัดให้ครูทุกหมวดวิชาวางแผน กำหนดการทำงานของตนเอง มีการเขียนโครงการการทำงานบรรจุลงในแผนงานของโรงเรียน นอกจากนี้แล้วผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดให้ครูรายงานผลการปฏิบัติงานให้ทราบตามแผน ตามโครงการที่วางไว้ เพื่อให้ทราบถึงผลสำเร็จของงานและทราบถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามโครงการที่ตั้งไว้ สำหรับเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการชักจูงให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น จุดหมายปลายทางของการเรียนการสอน คือการเสริมสร้างพัฒนาการให้ผู้เรียนเจริญงอกงามทุก ๆ ด้าน

กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ประการ ดังนี้
(กนก จันทราช. 2534 : 185)

1. ครูผู้สอน
2. นักเรียน
3. เนื้อหาวิชา
4. สื่อการเรียนการสอน
5. กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล

การจัดการเรียนการสอน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมถูกต้อง มีการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีคุณภาพ คือการจัดความรู้และคุณสมบัติที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน จัดแผนการเรียนโดยมีหลักสูตรเป็นแกนหลักสำหรับกำหนดแผนการเรียนของโรงเรียน ดังความคิดเห็นของ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524 : 175) ที่ว่า หลักสูตรคือประสบการณ์ทั้งหมดที่นักเรียนพึงได้รับ ภายใต้การนำของครูหรือโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังที่จะให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคมในตัวผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนในหน้าที่ของผู้บริหาร ประกอบด้วยงานสำคัญ ๆ หลายประการ คือ

1. การจัดการเรียน หมายถึง การกำหนดรายวิชาต่าง ๆ ให้ผู้เรียนอย่างมีเป้าหมาย เป็นการกำหนดแผนไว้ล่วงหน้าที่จะต้องจัดให้มีการศึกษารายวิชาใดบ้าง จำนวนมากน้อยเพียงใด โดยคำนึงถึงหลักสูตรเป็นหลักในการจัด และพิจารณา จัดให้เหมาะสม ผู้เรียนมีโอกาเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ ครูผู้สอนมีความสามารถสอนได้หรือไม่ ในการจัดการเรียนควรมีการประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจตรงกัน และให้โอกาสครูเลือกคู่มือครูได้ด้วยตนเอง และแผนการเรียนที่จัดควรสอดคล้องเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ คือจำนวนครู อาคารสถานที่ งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ (เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2523 : 200)

2. การจัดให้ครูทำโครงการสอน แผนการสอนและบันทึกการสอน หมายถึงการกำหนดให้ครูผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ จัดทำโครงการสอน ทำบันทึกการสอน จุดประสงค์รายวิชา ร่วมกันทั้งภายในโรงเรียนและร่วมกับกลุ่มโรงเรียน จัดให้ครูทำการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อหาทางแก้ไขข้อบกพร่องในการสอนอย่างสม่ำเสมอ บันทึกการสอนและแผนการสอน คือเอกสารที่แสดงถึงรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะสอนในแต่ละคาบเรียน แต่ละวันและแต่ละสัปดาห์ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้สอนทำงานอย่างมีระบบ การมีแผนการสอนของครูทำให้ครูสามารถทำการสอนได้ตรงตามเนื้อหาวิชา เติบโตตามหลักสูตรกำหนด และเป็นการเตรียมตัวเป็นอย่างดีของผู้สอน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กได้มาก ตลอดจนเป็นหลักฐานในการทำงาน เมื่อจำเป็นต้องมีครูสอนแทนสามารถสอนแทนได้ทันที บันทึกการสอนรายวิชาควรเน้นให้เป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 วัน เวลา ระบุวัน เวลาที่จะทำการสอนวิชานั้น ๆ
- 2.2 ชั้น วิชา
- 2.3 เนื้อเรื่อง เป็นเรื่องย่อ
- 2.4 วัตถุประสงค์ ว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมมาโดยขณะที่สอน
- 2.5 วิธีสอน เน้นว่าผู้สอนจะดำเนินการสอนในเรื่องนั้นอย่างไร
- 2.6 กิจกรรม คือสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้ร่วมกับกิจกรรมมาโดยขณะที่สอน
- 2.7 สื่อการเรียนการสอน และบรรณานุกรม ระบุสื่อ ระบุหนังสือ
- 2.8 การวัดผลและการประเมินผล ระบุว่า จะดำเนินการวัดผลการเรียนรู้อย่างไร
- 2.9 หมายเหตุ มีไว้เพื่อบันทึกความสำเร็จหรือปัญหา เพื่อจะแก้ไขปรับปรุง

ผู้บริหารควรถือว่าเป็นหน้าที่หลักที่ต้องแนะนำให้ผู้สอนทำบันทึกการสอน ไม่ให้ยึดติดอยู่เฉพาะโครงการสอนเพียงเรื่องเดียว เพราะบันทึกการสอนจะเป็นเอกสารที่ช่วยให้ผู้สอนสอนได้ตามที่หลักสูตรกำหนด และยังเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารทราบว่าผู้สอน สอนอะไรไปบ้าง จะได้ติดตามนิเทศการเรียนการสอนได้ตามสภาพที่เป็นจริง

3. การจัดสอนซ่อมเสริม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเป็นกรณีพิเศษนอกเหนือจากการสอนปกติ เพื่อแก้ปัญหาคงพร่องในตัวผู้เรียน หรือช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจแล้วเพิ่มความเข้าใจยิ่งขึ้น การสอนซ่อมเสริมมี 4 วิธี คือ

- 3.1 สอนซ่อมเสริมในระหว่างชั่วโมงสอนปกติ
- 3.2 ครูผู้สอนดำเนินการเองโดยใช้ชั่วโมงนอกเวลาเรียนปกติ
- 3.3 การสอนซ่อมเสริมเป็นการพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน
- 3.4 การสอนซ่อมเสริมที่จัดไว้ในหลักสูตรที่กำหนดให้จัดสัปดาห์ละ 1 คาบ

(กรมสามัญศึกษา. 2526 : 94 - 95)

นอกจากนี้การสอนซ่อมเสริมอาจแบ่งได้ 4 ประเภท คือ (กรมสามัญศึกษา. 2526 : 91 - 93)

- 1) สอนซ่อมเสริมก่อนการเรียนการสอน
- 2) สอนซ่อมเสริมระหว่างการสอน
- 3) สอนซ่อมเสริมรายวิชาก่อนการสอบแก้ตัว
- 4) สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีความสามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าคนอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ในการจัดสอนซ่อมเสริมนั้น ผู้บริหารควรจะได้มีการประชุมปรึกษาหารือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการดำเนินการสอนให้ครูเข้าใจตรงกัน

4. การจัดการการสอน หมายถึง การกำหนดรายวิชา และเวลาที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ จัดจำนวนคาบสอนของครูให้ตรงกับความรู้ความสามารถตามวิชาเอก วิชาโท หรือตามความถนัดของครู การจัดคาบสอนของครูควรมีคาบว่างพอเหมาะเพื่อให้ครูมีเวลาเตรียมตัวก่อนเข้าสอน มีศูนย์รวมตารางสอนของครู เพื่อการติดตามการสอนของครูได้สะดวกรวดเร็ว การจัดคาบสอนให้ครูพอเหมาะ จะเป็นผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 23) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่า จำนวนคาบสอนของครูเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ในการจัดการสอนของโรงเรียน ฝ่ายบริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการสอนขึ้นมา เพื่อพิจารณาจัดรายวิชาต่าง ๆ ลงในตารางสอน คณะกรรมการผู้จัดควรมีข้อพิจารณาในการจัด ดังนี้

- 4.1 รายวิชาที่ใช้ห้องพิเศษให้จัดก่อน
- 4.2 คาบกิจกรรมแต่ละระดับชั้นให้จัดตรงกัน
- 4.3 คาบการสอนซ่อมเสริมแต่ละระดับชั้นให้จัดตรงกัน

- 4.4 รายวิชาที่เรียนหลายคาบต่อสัปดาห์ต้องจัดก่อนรายวิชาที่เรียนน้อยคาบ
- 4.5 การจัดรายวิชาลงในคาบสอน จัดพร้อมกับจัดตารางแสดงเวลาเรียนของนักเรียน ตารางแสดงเวลาสอนของครูและตารางการใช้ห้องเรียนควบคู่กันไป
- 4.6 ตารางสอนของครูควรกระจายการสอน ไม่ควรจัดติดกันเกินไป
- 4.7 รายวิชาในหมวดวิชาเดียวกันไม่ควรจัดไว้ในวันเดียวกัน และต้องไม่จัดรายวิชาเดียวกันไว้ใกล้กัน
- 4.8 ตารางสอนควรจัดไว้ 3 ชุด คือชุดประจำชั้น ประจำตัวครู และประจำโรงเรียน
- 4.9 ควรเฉลี่ยปริมาณคาบสอนของครูให้ใกล้เคียงกัน
5. การจัดครูเข้าสอน ผู้ช่วยผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชามีบทบาทมากในการพิจารณา ดังนั้นควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวครูแต่ละคน เพื่อความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน กรมสามัญศึกษา (2524 : 21) ได้เสนอแนวการจัดครูเข้าสอนไว้ดังนี้
 - 5.1 สรรวจความพร้อมของโรงเรียนก่อนเปิดระบบการเรียน
 - 5.2 กำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้สอนรายวิชาในแผนการสอน
 - 5.3 จัดตามความถนัดของครูผู้สอน โดย
 - 5.3.1 จัดตามรายวิชาเอกที่เรียนมา
 - 5.3.2 จัดตามรายวิชาโทที่เรียนมา
 - 5.3.3 จัดตามรายวิชาที่สนใจ
 - 5.3.4 จัดตามรายวิชาที่ครูมีประสบการณ์
 - 5.4 การแก้ปัญหาขาดแคลนครู
 - 5.4.1 จัดให้ครูคนเดียวสอนได้หลายวิชา
 - 5.4.2 จัดครูฝ่ายสนับสนุนมาช่วยสอน
 - 5.4.3 จัดคาบเรียนวิชาเดียวกันไว้ตรงกัน
 - 5.5 การจัดหาบุคลากรภายนอกมาช่วยสอนในโรงเรียน
 - 5.6 การจัดครูสอนแทนเมื่อครูไม่มาทำการสอน

5.7 การใช้เงินนอกงบประมาณหรือเงินบำรุงการศึกษาหรือเงินอื่น ๆ
จ้างครู ซึ่งงานการจ้างครูสอนนั้น ควรคำนึงถึงวุฒิครู ประสบการณ์ของครู เป็นสำคัญ

นอกจากนี้แล้วการจัดครูเข้าสอนควรยึดหลักความเสมอภาคด้วย กล่าวคือควร
กระจายความรับผิดชอบการสอนให้บุคลากรทั่วเท่าเทียมกัน การจัดครูเข้าสอนได้อย่าง
เหมาะสมนั้นจะเป็นสิ่งที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

6. สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการสอนและใช้สื่อต่าง ๆ สื่อการสอนหรืออุปกรณ์
การสอนนับว่ามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง สื่อทัศนูปกรณ์จะเป็นส่วนช่วยให้
นักเรียนเกิดความเข้าใจบทเรียนมากขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งในสภาพปัจจุบัน มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ
มากมาย ที่ครูสามารถนำมาประกอบการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูทำ
การผลิตสื่อการสอนหรือนวัตกรรมต่าง ๆ และควรนำเอาเทคโนโลยี เข้ามามีส่วนในการเรียน
การสอนให้มากขึ้น

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอน คือการจัดประสบการณ์ทั้งปวงให้แก่นักเรียนตาม
ความถนัด ความสนใจ นับตั้งแต่การจัดแผนการเรียน การกำหนดรายวิชา ทั้งวิชาบังคับและ
วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรี การจัดครูเข้าสอน การทำบันทึกการสอน การทำแผนการสอน
ทำโครงการสอน การสอนซ่อมเสริม การจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การส่งเสริมให้
นักเรียนแข่งขันทักษะทางวิชาการและความสามารถทางวิชาการ สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและ
ใช้สื่อประกอบการสอน ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงตามความมุ่งหมายที่มีอยู่

การจัดกิจกรรมทางวิชาการ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2520 : 107) กล่าวว่า กิจกรรมทางวิชาการ ได้แก่
ชุมนุมทางวิชาการต่าง ๆ เช่นชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมภาษาไทย เป็นต้น ซึ่งทางโรงเรียน
จะจัดกิจกรรมมาคณาบ่อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน เช่น อาคารสถานที่
วัสดุอุปกรณ์ แต่โรงเรียนไม่ควรจัดกิจกรรมในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

ปิญญู สาร (2523 : 401 - 411) กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียน คือกิจกรรม
ทั้งหลาย ทั้งกิจกรรมร่วมหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร และรวมทั้งกิจกรรมในห้องและนอก
ห้องเรียน โดยได้เสนอแนะกิจกรรมที่ควรจัดในโรงเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. สถานักเรียน
2. กิจกรรมชุมนุม หรือชมรม
3. การจัดทำวารสารโรงเรียน
4. การจัดนิทรรศการทางศิลปะต่าง ๆ
5. การแสดงละคร
6. การแสดงดนตรี
7. ลูกเสือ ยุวกาชาดหรือเนตรนารี
8. การทัศนศึกษา

หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 (2535) ซึ่งประกาศใช้เมื่อปีการศึกษา 2534 เป็นต้นมา ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนใช้ดุลยพินิจในการบริหารหลักสูตรให้สนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น โดยโรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาจัดกิจกรรม 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 กิจกรรมตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532

ประเภทที่ 2 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

ประเภทที่ 3 กิจกรรมแนะแนวและ/กิจกรรมแก้ปัญหา/กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

กิจกรรมที่เป็นส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนโดยตรง คือกิจกรรมประเภทที่ 1 เป็นกิจกรรมตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามระเบียบกำหนด ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมให้มีเวลาไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดตลอดภาคเรียน และต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรม จึงจะถือว่าจบหลักสูตรของกิจกรรมนั้น กิจกรรมประเภทที่ 1 นี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ใช้เวลาเรียน 1 คาบ/สัปดาห์
2. กิจกรรมอื่น ใช้เวลาเรียน 1 คาบ/สัปดาห์

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมทั้งสองกลุ่มคือ

1. เพื่อส่งเสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ
2. เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้
3. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี

มีระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์

4. เพื่อส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เลื่อมใส

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จากจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมทางวิชาการดังกล่าว โรงเรียนต้องคิดที่จะจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพความพร้อมของโรงเรียนเอง และความสนใจของนักเรียน เหมาะสมกับความถนัดของบุคลากร ทั้งนี้กรมวิชาการ (2535 : 84) กำหนดไว้ในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาว่า โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้กว้างขวาง เพื่อสนองความสนใจและส่งเสริมบุคลิกภาพ และเสริมสร้างอุปนิสัยอันดีงาม นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างน้อย 1 คาบ/สัปดาห์

รายวิชากิจกรรมที่ควรจัดในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ
2. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร
3. กิจกรรมส่งเสริมการสหกรณ์
4. กิจกรรมส่งเสริมการอุตสาหกรรม
5. กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม
6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
7. กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
8. กิจกรรมส่งเสริมรายวิชาในหลักสูตร
9. กิจกรรมกีฬา
10. กิจกรรมนันทนาการ
11. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
13. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์

การจัดกิจกรรมแต่ละประเภทนั้น นักเรียนอาจรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมย่อย ๆ ในรูปของชุมนุม ชมรม หรือกลุ่มได้อีก อย่างไรก็ตาม ทุกกิจกรรมต้องมีครูเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ

บรรจบ เสริมทอง (2533 : 17 - 19) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสำรวจข้อมูล เพื่อดูความพร้อมเบื้องต้น ในด้านต่าง ๆ เช่นอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อพิจารณาตัดสินใจว่าควรจัดกิจกรรมมาดบ้าง ดังนี้

1.1 สำรวจความต้องการของนักเรียน โดยโรงเรียนต้องประชาสัมพันธ์ชี้แจงการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีประโยชน์หรือมีคุณค่าต่อนักเรียน ให้ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนทราบ

1.2 สำรวจสภาพแวดล้อมและชุมชน เพื่อหาแหล่งข้อมูลที่จะเอื้ออำนวยในการสร้างกิจกรรมให้ประสบผลสูง เช่นบางชุมชนอาจเป็นมุสลิมอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ เราควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา

2. ขั้นวางแผน เมื่อข้อมูลเพียงพอแล้ว นำมาวางแผนให้สอดคล้องกับความพร้อมของโรงเรียน โดยจัดตารางสอน จัดกลุ่มกิจกรรม เตรียมเอกสาร ประชาสัมพันธ์ เตรียมครูนิเทศครูให้เข้าใจตรงกัน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในขณะปฏิบัติงาน เตรียมการติดตามการประเมินผลและพัฒนางานเป็นต้น

3. ขั้นดำเนินงาน โดยยึดระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ครู ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน ทราบอย่างทั่วถึง เพื่อให้นักเรียนตัดสินใจ ที่จะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ตนสนใจโดยสมัครเข้าเป็นสมาชิก หรือนักเรียนอาจรวมกลุ่มกันขอกำหนดกิจกรรมใหม่ขึ้นมาได้ อย่างไรก็ตามต้องมีครูเป็นที่ปรึกษาเสมอ ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม แล้วนำเสนอแผนเพื่อขออนุมัติดำเนินการตามแผนนั้น ๆ และมีการประเมินผลการดำเนินการเพื่อสรุปรายงานต่อไป

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมทางวิชาการนั้น โรงเรียนควรจัดให้นักเรียนได้เลือกอย่างหลากหลาย โดยพิจารณาจากกิจกรรมตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นหลัก เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตร สนองความสนใจของนักเรียน พัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา ควบคุม ดูแล แนะนำ สนับสนุนให้นักเรียนเลือกเรียนในกิจกรรมที่ตนถนัดอย่างอิสระ และเพื่อให้นักเรียนได้รับ

ประโยชน์เต็มที่ นักเรียนมีโอกาสร่วมทำงานกับเพื่อน เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง รู้จักพัฒนาตนเองมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี การดำเนินการจัดกิจกรรมในรูปแบบการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูผู้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ปัญหาอันอาจเกิดขึ้น นอกจากนี้แล้ว ผู้บริหารควรสนับสนุนให้นักเรียนได้มีการแข่งขันความรู้ความสามารถ ทั้งในและนอกโรงเรียน มีการพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานที่สำคัญ ๆ เพื่อเสริมประสบการณ์ตรงให้แก่ นักเรียนด้วย

การนิเทศการศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สัจจิต อุทรานันท์ (2527 : 4) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า คือ กระบวนการในการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา

วินัย สมมิตร และคณะ (2527 : 253) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา คือ กิจกรรมหรือความพยายามต่าง ๆ ของบุคลากรทางการศึกษาที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ร่วมอาชีพ ให้ปฏิบัติภารกิจทางด้านการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนองนโยบายและเป้าหมายของการศึกษา

รัชนิย์ พรรคพาวณิช (2532 : 6) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า คือ การแนะนำ ชี้แจงการบริหารงานตลอดจนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้ถูกนิเทศ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นงานที่ครอบคลุมงานทั้งหมดของหน่วยงาน ทั้งงานบริหาร วิจัยและพัฒนา งานประเมินผลการสอน เป็นต้น

กู๊ด (Good. 1973 : 10 - 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษาในการแนะนำครูหรือบุคคลอื่นที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา ให้รู้จักวิธีปรับปรุงงานสอน ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยในการพัฒนาครู ช่วยในการเลือก และปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยปรับปรุงวัสดุและเนื้อหาการสอน ปรับปรุงวิธีสอน และช่วยปรับปรุงการประเมินผลการสอน

แฮร์ริส (Harris. 1975 : 10) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึงสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำกับบุคคล และสิ่งของ เพื่อจุดมุ่งหมายในการคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานโดยการเรียน ให้ไปในทางที่จะส่งผลต่อจุดมุ่งหมายหลักการสอนของโรงเรียน นั่นคือ การนิเทศการศึกษามุ่งทำให้เกิดผลต่อผู้เรียน โดยผ่านบุคคลหรือวัสดุ

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึง การทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาหรือของโรงเรียน ที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน ำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันผู้ถูกนิเทศไม่รู้สึกรู้ว่าถูกควบคุม แต่จะได้มาเจในการรับคำแนะนำ เพื่อจุดมุ่งหมายว่า เพื่อค้นหาศักยภาพของตนเอง จะได้ใช้ศักยภาพนั้นในปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลต่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมาย เพื่อจะให้ครูสอนดียิ่งขึ้น ช่วยให้นักเรียนเรียนดีขึ้นและปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษา มีความซับซ้อนมากกว่าการนิเทศสาขาอื่น ๆ เพราะการพัฒนาคนเป็นงานที่ต้องอาศัยเวลา

ชาลี มณีศรี (2534 : 254) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติงานร่วมกัน ไม่มีการแบ่งกลุ่มว่าใครมีอำนาจหรือศักดิ์ศรีเหนือกว่าใคร และมุ่งส่งเสริมขวัญกำลังใจ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของโรงเรียนตลอดเวลาที่ประจำการ เพื่อให้การศึกษาของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. เพื่อให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตร และให้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนด
2. เพื่อให้ครูตระหนักในปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการจัดการศึกษา ทั้งสามารถแก้ปัญหานั้นได้ เกิดผลดีต่อการศึกษาของนักเรียน
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตร และการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น
4. เพื่อรักษา ส่งเสริม และควบคุมคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ
5. เพื่อให้ความช่วยเหลือและประสานงานทางด้านวิชาการ ของกรมเจ้าสังกัด

กระทรวง สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหารจึงมีหน้าที่โดยตรง ที่จะต้องดำเนินการงานนิเทศในหน่วยงาน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ประการ ดังกล่าวข้างต้น

สัจด์ อุทรานันท์ (2525 : 63 - 64) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นการแนะนำ ช่วยเหลือคนในองค์การนั้น ๆ ให้ความรู้ความสามารถในการทำงานมากขึ้น
2. เพื่อพัฒนางาน การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างสรรค์วิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อประสานสัมพันธ์ การนิเทศเป็นการสร้างความร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนในสังคม
4. เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ การนิเทศเป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน

การนิเทศจึงมีขอบเขตของจุดมุ่งหมายกว้างขวาง ทั้งพัฒนาคุณภาพคน คุณภาพงาน และคุณภาพชีวิต ซึ่งพอสรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาได้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ผล มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำงานได้ครบวงจร คือคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของงาน โดยไม่ได้มุ่งเฉพาะประสิทธิผลของงานเพียงอย่างเดียว แต่เน้นประสิทธิภาพของงานเป็นสำคัญ
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการเสริมสร้างทางจิตใจ และความคิดให้กว้างไกล มองการณ์ไกล ไม่ติดอยู่กับกรอบข้อจำกัดของปัญหา

กระบวนการนิเทศการศึกษา

แฮร์ริส (วินัย สมมิตร. 2527 : 267 - 270; อ้างอิงมาจาก Harris. 1975 : 14 - 15) ได้สรุปกระบวนการจัดการนิเทศการศึกษา ไว้ 5 ขั้นตอน ซึ่งเขียนย่อ ๆ ว่า POLCA ซึ่งอธิบายไว้ ดังนี้

1. กระบวนการวางแผน (Planning Processes) คือการติดตาม การนิเทศ จัดตารางทำงาน ตารางการนิเทศ และทำโครงการต่าง ๆ

2. กระบวนการจัดการ (Organizing Processes) คือมีการจําแนกหน้าที่ เพื่องานให้งานซ้อนงาน จัดปัญหาซ้ำซ้อนกัน ซึ่งแหล่งข้อมูลทางวิชาการ จัดวัสดุอุปกรณ์ การอำนวยความสะดวก การจัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ในโรงเรียน

3. กระบวนการการนำ (Leading Processes) หมายถึงผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ ในการตัดสินใจ ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้กำลังใจ เสริมแรง เอาใจใส่ในเรื่อง สวัสดิภาพ ใช้ความสามารถในการสื่อสาร มีความคิดริเริ่ม

4. กระบวนการควบคุม (Controlling Processes) หมายถึงการติดตาม การทำงานของบุคลากรโดยใช้พระคุณมากกว่าพระเดช เมื่อพบข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดผู้นิเทศ จะแก้ไขข้อบกพร่องนั้นด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ เห็นได้ว่าการควบคุมทางการนิเทศนั้นเป็นกระบวนการที่แตกต่างไปจากการควบคุมทางการบริหาร

5. กระบวนการประเมินผล (Assessing Processes) ได้แก่การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน การวิจัย และการวัดผลการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่สำคัญคือการพิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าให้ผลมากน้อยเพียงใด และวัดผลอย่างมีแบบแผน มีความเที่ยงตรง ทั้งนี้ควรมีการวิจัยด้วย

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา จะประกอบด้วยกิจกรรม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันไปสู่ จุดมุ่งหมายเดียวกัน กิจกรรมที่จัดจะคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย ขนาดกลุ่ม และประโยชน์ที่ได้รับ

แฮร์ริส (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ . 2534 : 71 - 81; อ้างอิงมาจาก Harris. 1975 : 71 - 87) ได้แบ่งกิจกรรมในการนิเทศไว้เป็นประเภท ๆ ดังนี้

1. การบรรยาย จะใช้แต่การพูดอย่างเดียว ไม่มีการโต้ตอบจากผู้ฟัง แต่บรรยายให้กับผู้ฟังได้ไม่จำกัดจำนวน
2. การบรรยายมีสื่อประกอบ เป็นการบรรยายที่ใช้ทัศนูปกรณ์เข้าร่วมด้วย เช่น สไลด์ แผนภาพ ทำให้เกิดความสนใจมากกว่าการบรรยายทั่วไป
3. การประชุมสัมมนา เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ โดยใช้ผู้บรรยาย หลายคนเสนอเป็นบทความ บทวิเคราะห์ ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการอภิปราย ชี้ถาม ตลอดจนเสนอความคิดเพิ่มเติมช่วยให้การบรรยายน่าสนใจขึ้น

4. การถ่ายภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ เป็นการถ่ายภาพยนตร์ โทรทัศน์หรือวีดีโอ เพื่อเสนอข้อมูลในที่ประชุมหรือใช้ประกอบการบรรยาย
5. การฟังจากเทป วิทยุ และการบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงจากผู้บรรยายหรือกลุ่มอภิปรายถ่ายทอดสู่ผู้ฟัง เพื่อช่วยให้เข้าใจมากขึ้น
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุ และเครื่องมือต่าง ๆ เป็นกิจกรรมสำหรับพัฒนาทางวัสดุต่าง ๆ กิจกรรมนี้จะมีคุณค่ามากถ้าใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น จะเพิ่มความสนใจแก่ผู้ร่วมกิจกรรม เช่นการจัดกิจกรรมแสดงนิทรรศการหนังสือของห้องสมุด
7. การสังเกตภายในห้องเรียน เป็นการตั้งคณะกรรมการสังเกตการทำงานเพื่อวิเคราะห์คุณภาพ กิจกรรมคล้ายกับการสาธิตและการเยี่ยมชั้นเรียน แต่เป็นวิธีโดยตรงและมีแบบแผนมากกว่า ผู้สังเกตต้องมีทักษะ มีเครื่องมือและมีจุดประสงค์ของการบันทึกข้อมูลอย่างมีระบบ
8. การสาธิต เป็นการลำดับเหตุการณ์ที่เหมือนจริงโดยเน้นที่จุดสำคัญ ๆ มีข้อจำกัดคือ ถ้าเป็นกลุ่มใหญ่จะไม่สามารถทราบรายละเอียดอย่างทั่วถึง ถ้าเป็นกลุ่มเล็กเกินไปจะไม่คุ้มค่า
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการดำเนินการระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ และจะถูกควบคุมโดยผู้สัมภาษณ์
10. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดย
 - ต้องสัมภาษณ์ผู้ที่สามารถตอบได้นั้น
 - ผู้สัมภาษณ์ต้องเข้าใจและวิเคราะห์เรื่องนั้น ๆ ได้
 - มีแนวทางในการสัมภาษณ์แล้ว
 - ต้องสัมภาษณ์ตรงจุดที่ต้องการจากประสบการณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์
11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม เป็นการได้ข้อมูลจากการสนทนาพูดคุยกันแบบไม่มีพิธีรีตอง เพื่อให้ได้แสดงออกทางความคิดและความรู้สึกของผู้ที่เราคุยด้วย การสัมภาษณ์แบบนี้ช่วยให้พัฒนาคุณธรรมของครูและให้รู้จักวิเคราะห์ตนเองทำให้ครูรู้สึกว่าเขาสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง
12. การอภิปราย เป็นการพูดคุยถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกันของกลุ่มเล็ก ๆ การอภิปรายจะใกล้เคียงกับการประชุมกลุ่มและอภิปรายกลุ่ม

13. การอ่าน เป็นกิจกรรมของการนิเทศที่ใช้กันมากที่สุด มีการจัดรูปแบบห้องสมุด เพื่อให้ครูได้หาความรู้เพิ่มเติม ปัจจุบันใช้กิจกรรมการอ่านผสมผสานกับกิจกรรมอื่นสำหรับการฝึกอบรมมากขึ้น

14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ เป็นกิจกรรมที่สำคัญสำหรับผู้นิเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดตามและประเมินโครงการพิเศษต่าง ๆ ของระบบการศึกษาซึ่งต้องใช้ทักษะในการคิดคำนวณอย่างง่าย ๆ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลนั้น

15. การระดมสมอง เป็นการเสนอแนวความคิดและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งมีกฎพื้นฐาน 4 ประการ คือ

- เป็นความคิดที่เราต้องการ จุดประสงค์คือรวมความคิดที่แตกต่างมารวมกันไว้
- ประเมินค่าแนวความคิดที่ก่อให้เกิดผลเสีย
- สนับสนุนให้มีแนวความคิดแบบเปิดกว้าง
- รวมความคิดและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ จากความคิดที่ได้

16. การบันทึกวีดิโอเทปและถ่ายภาพ เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรการประเมินผลงาน การฝึกอบรม การประชาสัมพันธ์ วีดิโอสามารถเน้นจุดสำคัญ และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

17. การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบแบบสำรวจ แบบแสดงความคิดเห็น

18. การประชุมกลุ่มย่อย เป็นการประชุมกลุ่มเล็ก ๆ เพื่ออภิปรายปัญหาพิเศษแบบไม่มีโครงสร้าง เน้นการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นกับปัญหานั้น

19. การพาไปทัศนศึกษา เป็นการเดินทางออกจากสถานศึกษาเพื่อศึกษาและดูงานในสิ่งที่เกี่ยวกับที่ปฏิบัติอยู่ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์

20. การเยี่ยมเยียน เป็นการเยี่ยมการปฏิบัติงานของคนอื่น ๆ หรือสังเกตการทำงานของบุคคลอื่น

21. บทบาทสมมุติ เป็นลักษณะคล้ายกับการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริง นั่นคือจะกำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็นในกรณีที่น่ามาใช้ในการนิเทศนั้นส่วนใหญ่มักจะเอาปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูมาเป็นตัวกำหนดปัญหาให้ผู้ทำกิจกรรมสมมุติตัวเองว่าถ้าอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ จะทำอย่างไร

22. การเขียน เป็นกิจกรรมสื่อกลางในการวิเคราะห์เกือบทุกเรื่อง เช่นการเขียนโครงการ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน

23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ กิจกรรมนี้ใช้กับรายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก มุ่งเน้นการปฏิบัติ

การนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายใน หมายถึง การนิเทศโดยบุคลากรในหน่วยงานเดียวกันเช่น ผู้บริหารให้การนิเทศแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับงานทุกงาน ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าสายวิชา หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนกให้การนิเทศเกี่ยวกับงานภายในฝ่าย หรือแผนกของตน หรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับมอบหมาย หรือรวมกลุ่มกันเอง ทำการนิเทศเกี่ยวกับงานของตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน (รัชนี้ย์ พรรคพานิช. 2532 : 2)

จุดมุ่งหมายของการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2535 : 382 - 383)

จุดมุ่งหมายทั่วไปของการนิเทศ

1. เพื่อแก้ปัญหา
2. พัฒนาคคน พัฒนางาน
3. ประสานสัมพันธ์
4. สร้างขวัญกำลังใจ

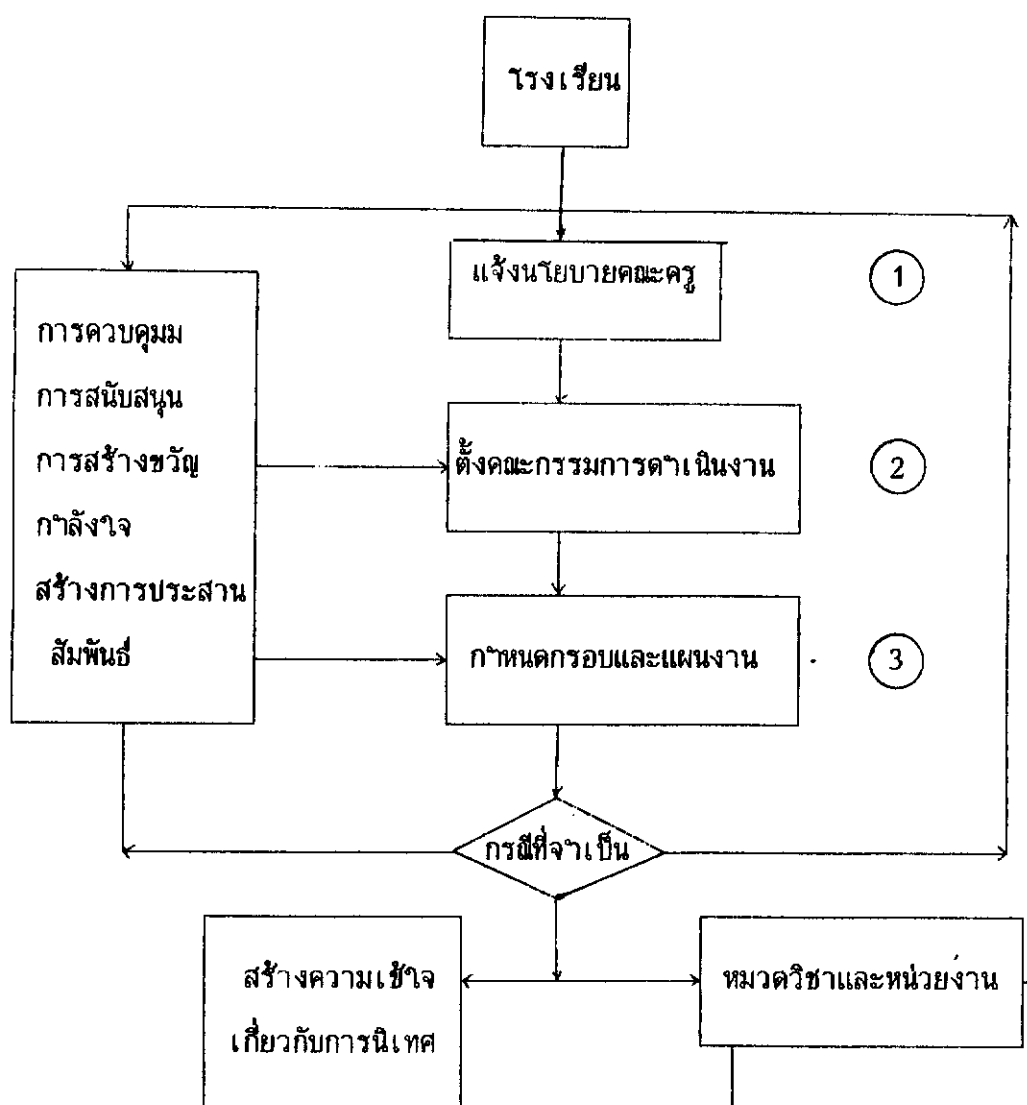
จุดมุ่งหมายเฉพาะคือ เพื่อให้ครูมีความสามารถในเรื่องต่อไปนี้

1. วิเคราะห์และปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้
2. เลือกและปรับปรุงเนื้อหาการสอน
3. พัฒนาวิธีสอน
4. พัฒนาการใช้สื่อประกอบการสอน
5. ดำเนินกิจกรรมนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
6. ประเมินผลการเรียนการสอน และปรับปรุงการสอน

แนวทางการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2526 : 187 - 189) ได้เสนอแนวทางการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

1. การดำเนินงานของโรงเรียน ควรมีขั้นตอนการดำเนินการดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

จากภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นว่าว่าการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนควรดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน ดังนี้

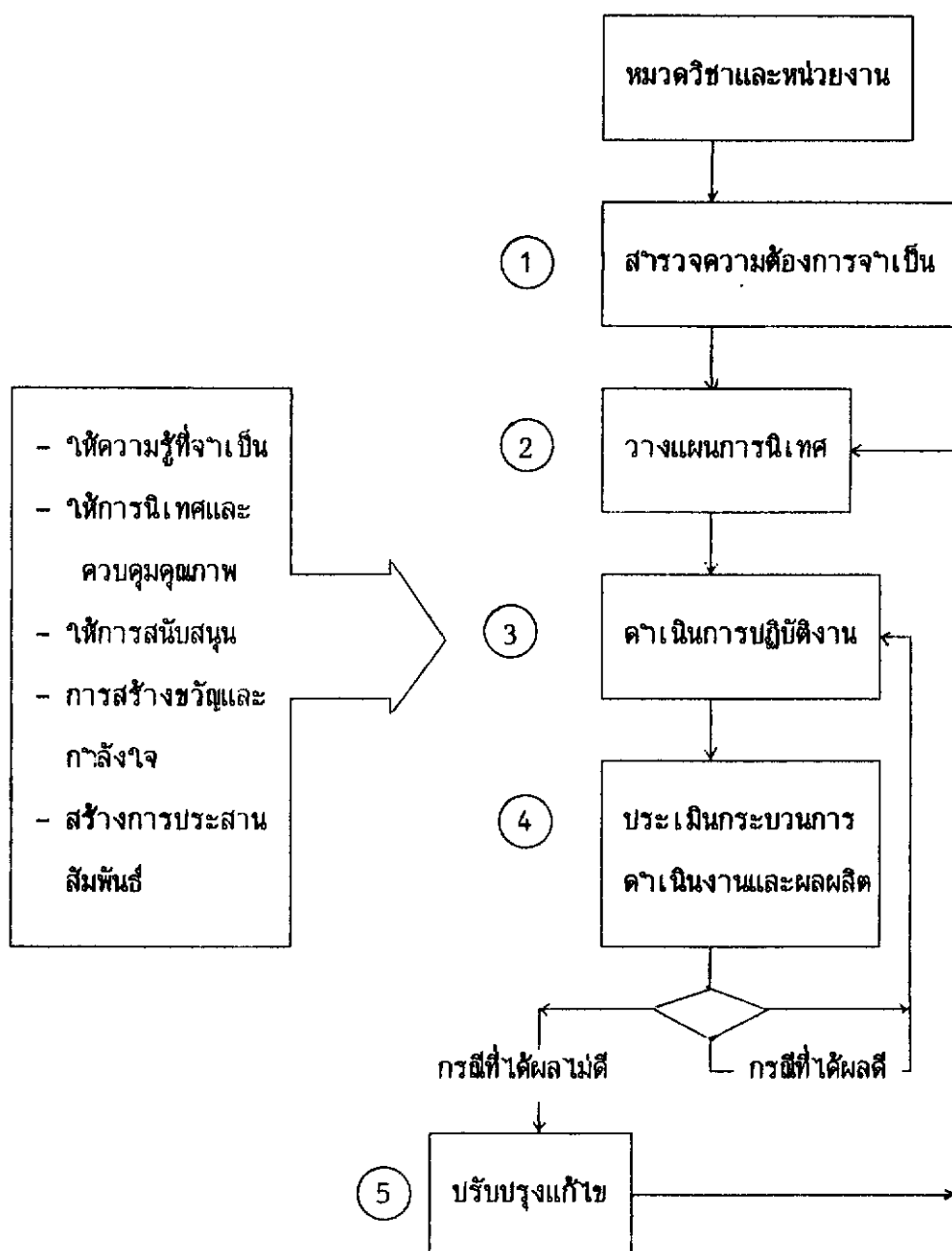
ขั้นที่ 1 แจกนโยบายแก่คณะครู เป็นขั้นที่ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร แจกนโยบาย เหตุผลและความจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน แก่ครูอาจารย์ ให้มองเห็นความสำคัญ และความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องเร่งดำเนินการ นิเทศภายในโรงเรียน

ขั้นที่ 2 ตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เป็นขั้นที่ผู้บริหาร และครูอาจารย์ในโรงเรียน ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการ การจัดการนิเทศภายใน

ขั้นที่ 3 กำหนดกรอบแผนงาน เป็นขั้นตอนที่คณะกรรมการดำเนินงานร่วมกันกำหนด กรอบแผนงานในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการที่จะจัดทำมีขึ้นภายในโรงเรียน ได้แก่ นโยบาย ความจำเป็นที่จะให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการนิเทศ และตั้งคณะกรรมการ หรือมอบหมายให้แต่ละหมวดวิชา หรือหน่วยงานย่อยรับผิดชอบดำเนินงาน เป็นต้น

ในการดำเนินงานขั้นที่ 2 และ 3 ผู้บริหารจำเป็นต้องมาควบคุม ดูแล การทำงาน ของคณะกรรมการเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด และในขณะเดียวกัน ผู้บริหารจะต้อง ให้การสนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจและสร้างประสานสัมพันธ์ให้แก่คณะกรรมการดำเนินงาน ควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น

2. การดำเนินงานของผู้ให้การนิเทศ ควรมีขั้นตอนการดำเนินงานดังภาพประกอบ 2 (กรอบแผนงาน กรมสามัญศึกษา. 2528 : 2 - 5)

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการดำเนินงานของผู้ให้การนิเทศ

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่าการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนโดยผู้ให้การนิเทศควรดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกันดังนี้

ขั้นที่ 1 สํารวจความต้องการจำเป็นของโรงเรียน เป็นขั้นสำรวจเพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการจำเป็นในสิ่งที่จะต้องมีการนิเทศ

ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายไปแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ ในการนำมาจัดทำเป็นโครงการนิเทศงานวิชาการที่รับผิดชอบต่อไป

ขั้นที่ 3 ดำเนินการปฏิบัติงาน เป็นขั้นที่ผู้รับผิดชอบนำโครงการที่จัดเตรียมไว้มาปฏิบัติ โดยดำเนินการตามขั้นตอน และวิธีการที่กำหนดไว้แล้วในโครงการนั้น

ในระหว่างการดำเนินงานผู้นิเทศจะต้องควบคุมคุณภาพ สนับสนุนประสานงาน รวมทั้งอาจจะต้องดำเนินการเพื่อให้ความรู้ เทคนิค หรือทักษะเฉพาะอย่างที่เป็นแก่ผู้ปฏิบัติตามโครงการ ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารจะต้องให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 4 ประเมินกระบวนการดำเนินงานและผลผลิต เป็นขั้นประเมินการปฏิบัติงานตามโครงการนิเทศที่ได้วางแผนไว้ หากพบว่า กระบวนการและผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายทุกประการ ก็นำไปเป็นแบบอย่างการปฏิบัติงานตามปกติต่อไป

ขั้น 5 ปรับปรุงแก้ไข หากประเมินผลพบว่ามีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขโครงการหรือระบบแผนงานนิเทศของโรงเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็จะนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนนั้น ๆ ต่อไป

เห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ ในการสอนของครู การนิเทศจะเป็นวิธีการควบคุมการเรียนการสอนได้ดีที่สุด เพราะการนิเทศเป็นการค้นหาศักยภาพของครู กระตุ้นให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการหาแนวทางที่ดีที่สุดมาทำการสอน ทำให้ครูทำงานดีขึ้น วิธีที่ผู้บริหารควรนำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

1. พบปะครูเป็นรายบุคคล เพื่อให้การแนะนำการเรียนการสอน
2. พบปะครูเป็นรายคณะ ประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาครู
3. การเยี่ยมชั้นเรียนหรือการชมการสอนของครู
4. การสาธิตหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ
5. การปฏิบัติงานร่วมกับครูในชั้นเรียน
6. การประชุมอบรมครู

7. การออกหนังสือ ข่าวดสารและความรู้ทางวิชาการ
8. การนิเทศครูใหม่
9. การสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ หรือเข้ารับการอบรมในช่วงสั้น ๆ

การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

พัสส หันนาคินท์ (2524 : 199) กล่าวว่า การวัดผล (Messurement) คือ การเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ การวัดผลมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือมักแสดงผลออกมาเป็นตัวเลข เพื่อแสดงว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใดจากการที่ได้เรียนไปแล้ว การประเมินผล (Evaluation) เป็นการพิจารณาคุณค่า (Value Judgement) จากคะแนนที่ได้จากการวัดผลนั้น

ประภิต รัตนสุวรรณ (2525 : 23) กล่าวว่า การวัดผลการศึกษาหมายถึง กระบวนการในการกำหนด หรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับ รายละเอียดของคุณลักษณะ หรือพฤติกรรม ความสามารถของบุคคลโดยใช้เครื่องมือในการวัด สำหรับการประเมินผลนั้น หมายถึงกระบวนการ ในการตัดสินใจ ดีราคา ลงความเห็น สรุปเพื่อพิจารณาความเหมาะสม ราคาค่าของคุณลักษณะพฤติกรรมโดยอาศัยข้อมูล รายละเอียดที่ได้จากการวัดผลเป็นหลัก และใช้วิจารณ์ตามประกอบพิจารณา

ไพศาล หวังพาณิชย์ (2526 : 13) กล่าวว่า การวัดผลการศึกษาหมายถึง กระบวนการในการกำหนด หรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับหรือรายละเอียดของคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมคน โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด กระบวนการดังกล่าวทำให้ได้ตัวเลข หรือข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่ใช้ในจำนวนลักษณะที่วัดนั้น

ดังนั้น การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่จะทำใหทราบถึง ประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ทราบทั้งผลการสอนของครู ทราบผลการเรียนของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร สิ่งสำคัญจากการวัดผลและการประเมินผลจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของ ครูผู้สอนและผู้บริหารด้วย ว่าเป็นอย่างไร และนำเอาผลที่ได้จากการวัดการประเมินผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

ความสำคัญและประโยชน์ของการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

1. ความสำคัญของการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา เนื่องจากงานหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตร และในการจัดการเรียนการสอน ก็ต้องมีการวัดผลและการประเมินผลควบคู่กันไป นั่นคือการวัดผลและการประเมินผลการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน การทำงานทุกอย่างที่มุ่งจะให้เกิดผลดีนั้น จะต้องมีการวัดผลและการประเมินผลควบคู่ไปกับการทำงานนั้น

(กรมสามัญศึกษา : 2530 : 1)

2. ประโยชน์ของการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา มีนักเรียนได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดผลและการประเมินผลการศึกษาไว้ ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 199 - 200) กล่าวถึงประโยชน์จากการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ทำให้ครูทราบผลการเรียนของนักเรียนว่าเป็นอย่างไรจะได้ปรับปรุงแก้ไข

2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน รู้ว่าตนเองอ่อนอย่างไร ครูทราบว่านักเรียนของตนเองอ่อนแอไหน จะได้แก้ไขเป็นราย ๆ ไป

3. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารของโรงเรียน ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน และบันทึกการสอนที่นำไปสู่ภาคปฏิบัติ ประสบปัญหาอย่างไร ที่สมควรแก้ไขพัฒนาอย่างไร

4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น เพื่อแสดงผลการเรียนจบของนักเรียน และเป็นหลักฐานให้ผู้ปกครองทราบ

5. เพื่อประโยชน์ในการเลื่อนชั้นของนักเรียน (Grade Placement) และการจัดแบ่งชั้นเรียนตามความสามารถ (Ability-Grouping)

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และ พุทธศักราช 2533 สรุปหลักเกณฑ์บางประการที่ผู้บริหารควรดำเนินการไว้ดังนี้

1. โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผลการเรียน
2. ให้ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา และตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชานั้น

ดังนั้นผู้บริหาร ควรมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา ดังนี้

1. จัดให้มีหนังสือ เอกสาร คู่มือและระเบียบเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลไว้ให้ครู อาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้า
2. นิเทศอบรมครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล
3. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการสอบ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด กระดาษไข กระดาษโรเนียว

4. ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบ และปรับปรุงข้อสอบ (มณี ภักเกษม. 2528 : 33)

สรุปได้ว่า การวัดผลและการประเมินผลศึกษานั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องลงมือปฏิบัติ นับตั้งแต่การจัดให้มีเอกสารหนังสือ คู่มือ ระเบียบเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลบริการแก่ครู สนับสนุนให้ครูหาวิธีการวัดผลแบบต่าง ๆ มาใช้ตามความเหมาะสมกับรายวิชา ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลแก่ครู จัดระบบการติดตามการจบหลักสูตรของนักเรียนและแจ้งให้ครูทราบเป็นแนวเดียวกัน จัดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการดำเนินการวัดผลและการประเมินผล บริการแก่ครู มอบหมายให้ครูจัดทำข้อสอบมาตรฐาน จัดให้มีคลังข้อสอบ ให้ครูทำการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อนำผลที่ได้ ไปปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น จัดบรรยากาศในการสอบให้เหมาะสม ทั้งห้องที่ใช้สอบ ที่นั่งสอบ ตารางสอบ เวลาที่ทำการสอบ เป็นต้น จัดให้ครูทำการสอนซ่อมเสริมก่อนทำการสอบแก้ตัวรายวิชา และเมื่อสิ้นปีการศึกษาควรมีการประเมินผลงานทางวิชาการที่ผ่านมา เพื่อนำผลมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กิตติพงษ์ วงศ์สุนทร (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 24 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยศึกษาการบริหารงานวิชาการ ใน 5 ด้าน คือการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล การนิเทศและการฝึกอบรมครู การบริหารวัสดุอุปกรณ์ ห้องสมุด และการใช้แหล่งวิทยาการในห้องเรียน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ และการบริการชุมชน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษาและการฝึกอบรมครูอยู่ในระดับสูงกว่าทุก ๆ ด้าน โรงเรียนขนาดกลางมีการบริหารงานวิชาการด้านบริหารวัสดุอุปกรณ์การศึกษายู่ในระดับสูงกว่าทุก ๆ ด้าน โรงเรียนขนาดใหญ่บริหารด้านการจัดกิจกรรมทางวิชาการและการบริการชุมชนอยู่ในระดับสูงกว่าในทุก ๆ ด้าน

มณี กัดเกษม (2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเครือคาทอลิก ในเขตกรุงเทพมหานครด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการจัดวัสดุอุปกรณ์และห้องสมุด การนิเทศการศึกษาและการฝึกอบรมครู การจัดกิจกรรมนักเรียน และการแนะแนว การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 57 คน และครูผู้สอน 550 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานวิชาการมากกว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนในทุก ๆ ด้าน และผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ปรีชา บุญคมรัตน์ (2532 : 128 - 176) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในประเทศ จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในเขตอำเภอเมือง 90 คน และนอกเขตอำเภอเมือง 100 คน โดยพิจารณาจากผลการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการจัดกิจกรรมทางวิชาการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าการบริหารงานวิชาการด้านอื่น

ไพโรจน์ ชูช่วย (2532 : 6 - 7) ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติตามทัศนะของผู้บริหารและครูอาจารย์ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมการสอน ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านห้องสมุด ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผน กำหนดวิธีการดำเนินงาน และด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร 187 คน ครู 305 คน การศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ปฏิบัติจริงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และที่ควรปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันที่มีต่อการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารที่ปฏิบัติจริงโดยรวมและที่ควรปฏิบัติโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่างกันที่มีต่อการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารที่ปฏิบัติจริงโดยรวมและที่ควรปฏิบัติโดยรวมไม่แตกต่างกัน และทัศนะของครูที่มีประสบการณ์ต่างกันที่มีต่อการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารที่ปฏิบัติจริงโดยรวมและที่ควรปฏิบัติโดยรวมไม่แตกต่างกัน และทัศนะของครูครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน ที่มีต่อการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารที่ปฏิบัติจริงโดยรวมและที่ควรปฏิบัติโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สามารถ รักษาศิลป์ (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในทัศนะของผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร 234 คน ครูวิชาการโรงเรียน 234 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่กับ ขนาดกลาง มีการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและการประเมินผลการศึกษามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

อภิรดี ธเนศวร (2536 : 70) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร 58 คน และอาจารย์ 263 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือด้านการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวางแผนงานวิชาการ การวัดผลและการประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแล้วไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยตรง แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

✓ เวลส์ (Wells. 1978 : 2333 - A) ได้ศึกษาเรื่องงานความรับผิดชอบที่สำคัญของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา รัฐโคโรราโด สหรัฐอเมริกา พบว่า ครูใหญ่เห็นว่าหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ครูใหญ่ควรรใช้เวลาให้มาก เพราะถือว่าเป็นงานสำคัญที่สุดของผู้บริหารโรงเรียน

✓ ดีซอเทล (Desautel. 1978 : 42 - A) ได้ศึกษาการรับรู้บทบาทในการบริหารโรงเรียนในรัฐคาโทต้าเหนือ สหรัฐอเมริกา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าตนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนการสอน และยังมีความเห็นต่อไปว่าตนจะปฏิบัติหน้าที่นี้ให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่ และถือว่าเป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุดของผู้บริหารโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวแล้ว สรุปได้ว่าผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านการจัดกิจกรรมทางวิชาการ อยู่ในระดับมากกว่าการบริหารงานด้านอื่น ๆ และเห็นว่าเป็นงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารแล้ว ทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในเครือคาธอลิก และโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารอยู่ในระดับสูงกว่าความคิดเห็นของครูในทุก ๆ ด้าน และผู้บริหารต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่ผู้บริหารได้ให้เวลามากสำหรับการบริหารงานด้านนี้ และต่างถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร ที่จะต้องจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มากขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน
4. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน
5. ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือ การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การจัดการหาข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ประจำปีการศึกษา 2537 จำนวน 1,693 คน
 จำแนกเป็น ผู้บริหาร 90 คน ครูผู้สอน 1,603 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 65 คน
 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 25 คน ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดใหญ่ 1,308 คน ครูผู้สอน
 โรงเรียนขนาดเล็ก 295 คน จำนวนโรงเรียน 22 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 13
 โรงเรียน ขนาดเล็ก 9 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 390 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 75 คน
 ครูผู้สอน 315 คน ทั้งนี้มีขั้นตอนการหากลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของ
 เครจี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน
 390 คน

2. ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นระดับชั้น แล้วหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบสัดส่วน ได้ ผู้บริหารจำนวน 75 คน ครูผู้สอน 315 คน รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดใหญ่	65	55	1,308	257
ขนาดเล็ก	25	20	295	58
รวม	90	75	1,603	315

เครื่องมือ การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือ

เป็นแบบสอบถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ชนิดเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) จำนวน 50 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร 5 ด้าน คือ

1. การวางแผนการบริหารงานวิชาการ
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ

4. การนิเทศการศึกษา
5. การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. โดยศึกษาวิธีการจัดทำแบบสอบถามจาก ตำรา วารสาร บทความและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อนำเนื้อหามาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แล้วศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามและการให้คะแนน จาก ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536 : 139 - 145) สร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales)

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อขอคำแนะนำตรวจแก้ไข ปรับปรุงให้ครอบคลุมเนื้อหาตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของภาษา

3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหาร การศึกษา ผู้มีความรู้ทางด้านภาษาและผู้มีความรู้ทางการวิจัย ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) รวม 6 ท่าน คือ

- 3.1 นายวินัย พัฒนรัฐ ผู้เชี่ยวชาญกรมสามัญศึกษา
- 3.2 นางบัญญัติพร แสงสุวรรณ โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม
- 3.3 ดร. กานดา นาคะเวช ศึกษาธิการกรมสามัญศึกษาฝ่ายวิจัยและพัฒนา
- 3.4 ดร. บุญมา กัมปนาทพงศ์ ศึกษาธิการกรมสามัญศึกษาฝ่ายวิจัยและพัฒนา
- 3.5 ดร. วิไล ทองแผ่ ศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี
- 3.6 ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด ฝ่ายวิจัยและพัฒนา กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน ได้ทำการตรวจสอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะในเรื่อง การใช้คำ สำนวนภาษา พร้อมทั้งแก้ไขความซ้ำซ้อนในเนื้อหา และเพิ่มเติมแบบสอบถามที่สำคัญเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้น

4. นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน เสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อปรับปรุงแก้ไข

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่นำเข้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวม 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น
2. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97 (รายละเอียดในภาคผนวก)
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงกรมสามัญศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ รวม 22 โรงเรียน ในการตอบแบบสอบถามในการวิจัย
2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือ ไปยังโรงเรียนที่ขอเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนัดวันมารับคืน ภายใน 2 สัปดาห์ ด้วยตนเองปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืน 377 ฉบับ จากจำนวนที่ส่งไป 390 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้ง 377 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.66 รายละเอียดดัง ตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและจำนวนที่ได้รับคืน

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนที่ส่ง(ฉบับ)	จำนวนที่ได้รับคืน(ฉบับ)	ร้อยละ
ผู้บริหาร	75	75	100.00
ครูผู้สอน	315	302	99.04
รวม	390	377	96.66

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้ 377 ฉบับ แล้วนำมาตรวจหาข้อ
คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ

ปฏิบัติในระดับมากที่สุด ำให้คะแนน 5 คะแนน

ปฏิบัติในระดับมาก ำให้คะแนน 4 คะแนน

ปฏิบัติในระดับปานกลาง ำให้คะแนน 3 คะแนน

ปฏิบัติในระดับน้อย ำให้คะแนน 2 คะแนน

ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ำให้คะแนน 1 คะแนน

2. นำคะแนนของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ได้ มาหาค่าเฉลี่ย
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ($t - test$)

3. การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารว่าปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารว่าปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารว่าปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารว่าปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารว่าปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ใช้สูตร

$$S.D = \frac{\sqrt{N \sum X^2 - (\sum X)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

ของครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161) ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_1^2}{S_2^2} \right\}$$

- เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
- n_2 แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
- $\sum S_1^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
- S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

3.1 เมื่อประชากรทั้งสองกลุ่มมีค่าความแปรปรวนเท่ากัน ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2$)

ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{(n_1 + n_2) - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = (n_1 + n_2) - 2$$

- เมื่อ t แทน ค่าสถิติทดสอบ
- $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และที่ 2
- S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และที่ 2
- n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และที่ 2
- df แทน ชั้นแห่งความอิสระ

3.2 เมื่อประชากรทั้งสองกลุ่มมีค่าความแปรปรวนไม่เท่ากัน ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$)

ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\{(s_1^2 / n_1) + (s_2^2 / n_2)\}^2}{\frac{(s_1^2 / n_1)^2}{n_1 - 1} + \frac{(s_2^2 / n_2)^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ทดสอบ

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และที่ 2

n_1, n_2 แทน จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และที่ 2

s_1^2, s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และที่ 2

df แทน ชั้นแห่งความอิสระ

(Walepole. 1980 : 170)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลและแปลความหมายจาก
การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (mean)

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และที่ 2

S.D แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation)

t แทน ค่าสถิติทดสอบ (t-distribution)

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และที่ 2

df แทน ชั้นแห่งความอิสระ (Degrees of freedom)

df_1, df_2 แทน ค่าความแปรปรวนของประชากรที่ 1 และที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอผลในรูปตาราง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของ
ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้าน
และโดยรวมทุกด้าน

ตอนที่ 2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มี
ต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

✓ ตอนที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของความ
คิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน ดังนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. การวางแผนการบริหารงานวิชาการ	3.39	0.22	ปานกลาง
2. การจัดการเรียนการสอน	3.61	0.24	มาก
3. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ	3.47	0.21	ปานกลาง
4. การนิเทศการศึกษา	3.13	0.19	ปานกลาง
5. การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา	3.32	0.23	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	3.39	1.01	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากในด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนอีก 4 ด้าน คือ การวางแผนการบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t - test) ดังนี้

ตาราง 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน

การบริหารงานวิชาการ	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การวางแผนการบริหารงานวิชาการ	3.9280	.592	3.254	.667	8.00*
2. การจัดการเรียนการสอน	4.0387	.637	3.5086	.651	6.34*
3. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ	4.0253	.642	3.3351	.703	7.73*
4. การนิเทศการศึกษา	3.7147	.78	2.9894	.728	7.61*
5. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	3.7813	.757	3.2060	.678	6.36*
รวมทุกด้าน	3.8976	.640	3.258	.606	8.08*

* $P < .05$

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันต่อการบริหารงาน
วิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน

การบริหารงานวิชาการ	ผู้บริหาร				t
	ประสบการณ์น้อย		ประสบการณ์มาก		
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การวางแผนการบริหารงานวิชาการ	3.956	.507	3.9196	.622	.21
2. การจัดการเรียนการสอน	4.0632	.594	4.0304	.656	.19
3. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ	4.0263	.606	4.0250	.668	.01
4. การนิเทศการศึกษา	3.7526	.631	3.7018	.830	.24
5. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	3.7632	.678	3.7875	.788	-.12
รวมทุกด้าน	3.9116	.535	3.8929	.677	.11

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อ
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกันต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้านและ โดยรวมทุกด้าน

การบริหารงานวิชาการ	ผู้บริหาร				t
	โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดใหญ่		
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การวางแผนการบริหารงานวิชาการ	3.9250	.479	3.9291	.632	-.03
2. การจัดการเรียนการสอน	4.0350	.598	4.0400	.656	-.03
3. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ	3.9000	.647	4.0709	.641	-1.02
4. การนิเทศการศึกษา	3.6000	.806	3.7564	.774	-.77
5. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	3.6950	.806	3.8127	.744	-.59
รวมทุกด้าน	3.8310	.619	3.9218	.652	-.54

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน

การบริหารงานวิชาการ	ครูผู้สอน				t
	ประสบการณ์น้อย		ประสบการณ์มาก		
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การวางแผนการบริหารงานวิชาการ	3.216	.761	3.2679	.630	-.60
2. การจัดการเรียนการสอน	3.4951	.667	3.5136	.646	-.22
3. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ	3.3086	.721	3.3448	.698	-.40
4. การนิเทศการศึกษา	2.9222	.789	3.0140	.704	-.97
5. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	3.1370	.777	3.2312	.651	-1.06
รวมทุกด้าน	3.2158	.643	3.2743	.593	-.74

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกันต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน

การบริหารงานวิชาการ	ครูผู้สอน				t
	โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดใหญ่		
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การวางแผนการบริหารงานวิชาการ	3.1707	.645	3.2738	.672	-1.06
2. การจัดการเรียนการสอน	3.4603	.615	3.52010	.66	-.63
3. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ	3.2034	.720	3.3664	.697	-1.59
4. การนิเทศการศึกษา	2.9552	.662	2.9975	.752	-.40
5. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	3.1828	.608	3.2115	.7064	-.29
รวมทุกด้าน	3.1945	.521	3.2739	.625	-.90

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน 5 ด้าน ในแต่ละด้าน และโดยรวม 5 ด้าน คือ การวางแผนการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การนิเทศการศึกษา การวัดผลและการประเมินผล การศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร 5 ด้าน ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2537 รวมทั้งสิ้น 1,693 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 90 คน ครูผู้สอน 1,603 คน จาก 22 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 13 โรงเรียน ขนาดเล็ก 9 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้จากการเปิดตาราง การกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครจี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง 390 คน แล้วใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นระดับชั้น (Stratified Random Sampling) หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบสัดส่วน ได้ทั้งสิ้น 390 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 75 คน ครูผู้สอน 315 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่ขอ เก็บรวบรวมข้อมูล ได้รับแบบสอบถามคืน 377 ฉบับ คือจากผู้บริหาร 75 ฉบับ ครูผู้สอน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และร้อยละ 95.87 ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็นสองตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน ที่ผู้ตอบปฏิบัติหน้าที่อยู่ขณะตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) คือ ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ระดับการปฏิบัติมาก ระดับการปฏิบัติปานกลาง ระดับการปฏิบัติน้อย และระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีการดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. นำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบน

มาตรฐาน

3. นำค่าเฉลี่ยรายด้าน และค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อหา ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยใช้การทดสอบค่าที ($t - test$) ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาวิจัย การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร 5 ด้าน คือการวางแผนการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การนิเทศการศึกษา การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนอีก 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์ต่างกัน และโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันและโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนอีก 4 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือการจัดกิจกรรมทางวิชาการ การวางแผนการบริหารงานวิชาการ การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา และการนิเทศการศึกษาตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยรวมทุกด้านความคิดเห็นในระดับปานกลาง เห็นได้ว่าผู้บริหารเอาใจใส่ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาก ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนตระหนักดีว่าการจัดการเรียนการสอนที่ดีย่อมมีผลทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดี การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไร สอดคล้องกับการวิจัยของปรีชา บุญมรัตน์ (2532 : 131) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง เอาใจใส่ต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนมากกว่าการบริหารงานวิชาการด้านอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน หน่วยงานนิเทศกรมสามัญศึกษาได้ลงความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน (หน่วยงานนิเทศ กรมสามัญศึกษา, 2532 : 233)

การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม การอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะการสอนนักเรียน คือการจัดประสบการณ์ทั้งหมดมาให้แก่นักเรียน ตามความเชื่อของกรมสามัญศึกษา (2532) ที่ว่า นักเรียนเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่ดี เป็นการชักจูงให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถตามหลักสูตร นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

เมื่อพิจารณารายชื่อของด้านการจัดการเรียนการสอนแล้ว พบว่าโรงเรียนยังจัดแผนการเรียนได้ตามความถนัดและตามความสนใจของนักเรียนมีระดับการปฏิบัติต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันลักษณะของสังคมในจังหวัดสมุทรปราการมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งแบบสังคมอุตสาหกรรม สังคมเกษตรอุตสาหกรรม สังคมชนบทกึ่งเมือง และสังคมเมือง นักเรียนมาจากครอบครัวและสังคมที่แตกต่างกัน จึงมีความถนัดและความสนใจแตกต่างกันไป และโรงเรียนเองยังมีความพร้อมไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในหลายแขนงวิชา หรืออาจเนื่องมาจากมีอุปกรณ์การเรียนการสอนน้อย อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ จึงเป็นข้อจำกัด ทำให้โรงเรียนไม่สามารถจะจัดแผนการเรียนได้หลากหลายพอที่จะสนองตอบความต้องการของนักเรียน

สำหรับการบริหารงานทั้ง 4 ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น คือด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังไม่มีกำหนดนโยบายการนิเทศการศึกษาไว้อย่างชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวในการปฏิบัติ หรืออาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารและครูผู้สอน ให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษาน้อยเกินไป และความรู้ความเชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษายังมีไม่มากพอ จึงทำให้ขาดการนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศภายในเทศก์ให้มาทำการนิเทศการสอนของครูเป็นครั้งคราว และการเยี่ยมชมชั้นเรียนเพื่อชมการสอนของครู ผู้บริหารยังไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และจริงจังสอดคล้องกับการวิจัยของ อภิรดี ธเนศวร (2536 : 71) ที่พบ ว่าผู้บริหารและครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารด้านการนิเทศการศึกษายู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ ข้อที่มีคลังข้อสอบกลางสำหรับให้ครูค้นคว้าอ้างอิง การวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารขาดการประชุมมอบครูเพื่อหาความรู้เรื่อง การวิเคราะห์ข้อสอบการวัดผล

และการประเมินผลที่ถูกต้อง เพราะครูส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ข้อสอบและไม่เคยผ่านการอบรมเรื่องการวัดผลและการประเมินผลมาโดยตรง

สำหรับด้านการวางแผนการบริหารงานวิชาการ ที่ระดับความคิดเห็นปานกลาง พบว่าข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีศูนย์ด้านความรู้ทางวิชาการเพื่อบริการแก่ครู เห็นได้ว่าปัจจุบันครูมีความต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นระดับเหนือขึ้นไป คือ ให้ออกาสครู มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการบริหารงาน เนื่องจากผู้บริหารยังให้ออกาสครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนว และนโยบายในการบริหารงานน้อย นโยบายในการบริหารงานวิชาการส่วนใหญ่เป็นนโยบายที่ถูกกำหนดจากผู้บริหารระดับสูง มากกว่าจะมาจากระดับผู้ปฏิบัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด แก้ปัญหาในการวางแผนการบริหารงานมากขึ้น

เมื่อพิจารณาด้านการจัดกิจกรรมทางวิชาการพบว่าข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ ข้อ (มีกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอุดมคติของความเป็นครูที่ยึดติดอยู่ในการรอบ ข้อจำกัดของระเบียบและวินัย ตลอดจนความสำนึกในความรับผิดชอบต่อความพลัดภัยของนักเรียนมากเกินไป ผู้บริหารจึงไม่สามารถเปิดโอกาสให้ครูจัดกิจกรรมที่มีลักษณะดังกล่าวได้มากตามที่ครูผู้สอนต้องการ

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ความคิดเห็นแตกต่างกันในแต่ละด้านและโดยรวม สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับการวิจัยของ อภิรดี ธเนศวร (2536 : 71) ที่พบว่าผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของ มณี ภัคเกษม (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเครือคาทอลิก ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันในแต่ละด้านและโดยรวม ทั้งนี้เพราะ ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน บทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน ผู้บริหารมีงานที่ปฏิบัติหลายด้าน รวมทั้งการบริหารงานวิชาการด้วย ย่อมมีความคิดเห็นที่ตนปฏิบัติงานมาก และจากหลักความจริงที่ว่า ทุกคนย่อมมองเข้าข้างตนเอง และมักจะมองไม่เห็นข้อบกพร่องของตนเอง ส่วนครูผู้สอนไม่ใช่ว่าปฏิบัติงานบริหารย่อมเห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติงานน้อย ความไม่เข้าใจงานบทบาทหน้าที่ในการบริหารของผู้บริหาร ไม่เข้าใจความซับซ้อนข้อจำกัด หรือปัจจัยทางการบริหาร ที่มีส่วนผลักดันให้ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานวิชาการเช่นนั้น หรืออาจเนื่องมา

จากครูผู้สอนยังมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการเรียนการสอนของโรงเรียนน้อย จึงทำให้ครูผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก แต่ความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนมีความต้องการให้ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนในการร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาในการวางแผนการบริหารงานวิชาการมากกว่าที่ปฏิบัติอยู่ ครูผู้สอนต้องการคำแนะนำหรือการนิเทศจากผู้บริหารมากกว่าที่จะได้รับฟังการประชุมอภิปราย หรือการสั่งการจากผู้บริหาร ขณะเดียวกันผู้บริหารมีงานที่ต้องปฏิบัติหลายด้าน อาจทำให้การดูและงานไม่ทั่วถึงครบถ้วนทุกงาน และควรยอมรับความจริงที่ว่า ทุกคนย่อมมองไม่เห็นข้อบกพร่องของตนเอง แต่จะเห็นว่าตนปฏิบัติหน้าที่ดีแล้ว

3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในแต่ละด้านและโดยรวม และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่า ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในแต่ละด้านและโดยรวม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของไพโรจน์ ชูช่วย (2532 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารตามทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 12 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์สูงกว่า 12 ปี ที่ปฏิบัติจริงโดยรวมและที่ควรปฏิบัติโดยรวมไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดเล็กและอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครมาก การคมนาคมสะดวก ผู้บริหารมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา จึงทำให้ความรู้ความสามารถในเชิงบริหารงานมีความใกล้เคียงกัน ประกอบกับในปัจจุบัน กรมสามัญศึกษาได้กระจายอำนาจในการบริหารให้ผู้บริหารมากขึ้น โดยมอบหมายให้แต่ละจังหวัดแบ่งกลุ่มโรงเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ในแต่ละมียกกลุ่มมี 9 โรงเรียนหรือ กลุ่มละ 13 โรงเรียนและในแต่ละกลุ่มโรงเรียนจะมีทั้งโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่อยู่รวมกัน ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในแนวเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันมากที่สุด ผู้บริหารมีการปรับปรุงงานได้ใกล้เคียงกันแทบทุกโรงเรียน มีการทำแผนงานและโครงการร่วมกัน ที่เรียกว่าแผนปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน มีการประชุมปรึกษาเพื่อหาวิธีแก้ปัญหาและดำเนินงานร่วมกันสม่ำเสมอ และเสนอแนะการบริหารงานให้แก่กัน นอกจากนี้กรมสามัญศึกษายังมีการประชุมอบรมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศเป็นประจำ

และสม่ำเสมอ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้บริหาร อาจเป็นเหตุให้ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน และอยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในแต่ละด้านและโดยรวมและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกันต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในแต่ละด้านและโดยรวม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สามารถ รักษาศิลป์ (2534 : บทคัดย่อ) และ ไพโรจน์ ชูช่วย (2532 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน และครูที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ มีการประชุมครูผู้สอนประจำรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ครูทาจุดประสงค์รายวิชาร่วมกัน มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการร่วมกัน เช่น มีการแข่งขันความสามารถทางวิชาการของนักเรียน จัดนิทรรศการร่วมกันเป็นประจำทุกปี ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ มีการปรับปรุงพัฒนาตนเองมากขึ้น ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้น ทำให้ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ควรให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาอย่างจริงจัง ตลอดจนจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนด้วย ผู้บริหารควรหาโอกาสเข้ารับการอบรมสัมมนาหาความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาให้มากขึ้น หาโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง หรือเชิญศึกษานิเทศก์จากหน่วยศึกษานิเทศก์มาให้ความรู้ มาแนะนำช่วยเหลือในการดำเนินงานด้านนิเทศการศึกษาให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่ เพื่อให้การนิเทศภายในจะได้กระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะการนิเทศการศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถภาพในการทำงานที่ได้รับมอบหมายสูงขึ้น การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะทำให้ผลการเรียนการสอนดีขึ้น การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. สำหรับการวัดผลและการประเมินผลนั้นผู้บริหารควรเข้ารับการประชุมอบรมเพื่อหาความรู้ในเรื่องการวัดผลและการประเมินผลร่วมกับครูอย่างสม่ำเสมอ หาโอกาสไปศึกษาเพิ่มเติมหรืออบรมหลักสูตรระยะสั้น ๆ ไปศึกษาต่อภาคนอกเวลาหรือการศึกษาภาคพิเศษ น่าจะครูไปศึกษานอกสถานที่เพื่อศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารในสถานศึกษาอื่น เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ให้ตนเองมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น

3. จัดให้มีศูนย์เอกสาร วารสารและตำราทางวิชาการ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทางวิชาการเพื่อปรับตำแหน่งสูงขึ้นให้หลากหลาย เพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าจะเป็นการทำให้ครูเห็นว่าผู้บริหารใส่ใจในความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องต่อไปนี้

1. ปัญหาของการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
2. ปัญหาการวัดผลและการประเมินผลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการและในจังหวัดอื่น ๆ
3. ควรทำการศึกษาวิจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเรื่องอื่น ๆ ทั้งในด้านปัญหาและการให้ความร่วมมือของครูอาจารย์และชุมชน ตลอดจนปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์การศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิตติพงษ์ วงศ์สุนทร. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร
ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- กิตติมา ปรีดีติติก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์,
2532. |
- โกวิท วรพิพัฒน์. นโยบายกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2531 - 2532. ไดอารี่กรมสามัญ
ศึกษา กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2531. | |
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2535. |
- _____. สภาพการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง,
2536.
- จรรยา มิลินทร์. พจนานุกรมศัพท์ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2505.
- ชาลี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งวัฒนา, 2521. |
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2534. |
- บรรจง พงศ์ศาสตร์. คำปรารภของอธิบดีกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2536. ไดอารี่
กรมสามัญศึกษา กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2536. |
- บรรจบ เสริมทอง. คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ :
2533. อัดสำเนา. |
- ประกิต รัตนสุวรรณ. การวัดผลและการประเมินผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : 2525.
- ประชุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผน หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ :
โรงเรียนเนติศึกษา (แผนกการพิมพ์), 2527. |
- 377.12009.2.2) 4 750
ปรีชา บุญคัมรัตน์. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่. ปริญญานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ | |
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ปรียากร วงศ์อนุตรโรจน์. การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม, 2534. |
- พนัส ทัศนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : พิมพ์, 2524. | | |

- ไพโรจน์ ชูช่วย. การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา. ปรินต์งานพิมพ์การศึกษามหาบัณฑิต.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2532. อัดสำเนา. |||
- ไพศาล หวังพาณิชย์. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด,
 2526.
- ปิฎกโชติ สาร. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ค.ศ.การพิมพ์, 2523. |
- _____. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดุสิต, 2526.
- มณี ภัคเกษม. การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในเครือข่ายออลิส.
 ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2528. อัดสำเนา. |||
- รัชโยธิน พรหมพาณิชย์. ผู้บริหาร : การนิเทศภายใน. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ พรินต์ติ้ง,
 2532. |
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
 ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา จีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา
เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ชนิษฐ์การพิมพ์, 2523.
- _____. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา อธิการบดี คณบดีหัวหน้าภาควิชา. กรุงเทพฯ :
 ภาควิชาบริหาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2535.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารแนะนำหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2535.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2533.
- _____. คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2534.
- วินัย สมมิตร และคนอื่น ๆ . หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรศาสตร์, 2527. |
- สังัด อุทรานันท์. ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. |||

สัจด์ อุทรานนท์. ครูเชียงราย 10 : 30-34; ธันวาคม . "20 งานวิชาการในโรงเรียน
ประถมศึกษา" : 2526.

สามัญศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. สถิติการศึกษาฉบับย่อ กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา
2535. 2535. อัดสำเนา.

✓ _____ . ขอบข่ายและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2531.

_____ . การตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2533.
กรุงเทพฯ : 2536. อัดสำเนา.

_____ . การมัธยมศึกษาและการศึกษาพิเศษในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง,
2536.

✓ _____ . เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2532.

สามัญศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ. ผลการประเมินมาตรฐาน
โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2534. สมุทรปราการ : 2535.

อัดสำเนา. |

สามารถ รัชกาลศิลป์. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในทัศนะ
ของผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์.

ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2534. อัดสำเนา. ||

สุดาใจ เหล่าสุนทร. หลักการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ. ธนบุรี : โรงพิมพ์บรรหาร,
2505. |

สุธีระ ทานตวนิช. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. เอกสารประกอบการเรียน
วิชาบริหาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา : 2534. |

อภิรดี ธเนศวร. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษาจังหวัดปราชญ์บุรี. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา. |||

เอกชัย กิสุพันธ์. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์,
2527. |

Cronbach. Lee J. Essential of Psychological Testing. 3rd ed.

New York : Harper and Row, 1970.

Desautel, Rodney A. "Administrative Role Perception of North

Dagota Elemenary - School Principals as Related to Selected

Dimension of Administrative Function" Dissertation Abstracts

International. University Microfilms International, 39 : 4 :

October, 1978. |

Good Carter V. "Role", Dictionary of Education. 3rd ed., New York :

McGraw - Hill Book co., 1973. | |

Harris, Ben M. Suppervision Behavior in Education. 3rd ed.

New Jersy : Prentice Hall, 1985. | | |

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. Journal of Educationand

Psychological Measurement. 1970. | |

Wells, Kenneth M. Weston, Poul B. The Administration of Justice.

Englewood Cliffs, N.J.: Price - Hall, 1978. |

Walpole, Ronald E. Mathematical Statistics. London : Prentice - Hall

International, 1980.

ภาคผนวก

ที่ ทม 1007/1059

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

8 กุมภาพันธ์ 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน อธิบดีกรมสามัญศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นางพิมพ์พร รอดเรืองศรี เป็นนิสิตปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์

ประธาน

อ. ละเอียต บรรณาคี

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอ
ความร่วมมือจากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยขอให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน
ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้
และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ศธ 0806/0657

กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

24 กุมภาพันธ์ 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำการวิจัย

เรียน ผู้บริหารโรงเรียน

ด้วย นางพิมพ์พร รอดเรืองศรี นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง "การบริหารงาน
วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ" ในการนี้
นิสิตมีความประสงค์ขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูผู้สอน ตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้
เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทำวิจัย

กองการมัธยมศึกษาพิจารณาแล้ว เห็นว่าการทำวิจัยดังกล่าวจะเป็นแนวทาง
ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ
มากยิ่งขึ้น สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญรอด วัฒนชัย)

ศึกษานิเทศก์ 8 รักษาการแทน

ผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา

กลุ่มส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา

โทร. 2828466

โทรสาร 2824096

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

.....

1. แบบสอบถามนี้ใช้กับ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
3. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนของผู้ตอบ
4. ความน่าเชื่อถือของข้อสรุปในงานวิจัยครั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การให้ข้อมูลของท่าน จึงขอความกรุณากรอกข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ มีความเที่ยงตรงสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในโอกาสต่อไป

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ

พิมพ์พร รอดเรืองศรี

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหาร โรงเรียนของผู้ตอบ
2. โปรดตอบทุกข้อ กรุณาอย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่ง มิฉะนั้นแบบสอบถามจะไม่สมบูรณ์
3. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งที่จะศึกษาโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง หรือผู้บริหาร
ท่านใดท่านหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาจะไม่กระทบ
กระเทือนต่อผู้บริหารหรือครูหรือโรงเรียนแต่ประการใด ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อ
เสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเท่านั้น
4. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ จะนำมาใช้ในการ
วิเคราะห์หาผลรวมสำหรับการวิจัยนี้เท่านั้น ดังนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาจาก
ทุกท่าน ได้โปรดตอบแบบสอบถามด้วยความรู้สึกและความคิดเห็นที่เป็นจริงที่สุด
เท่าที่จะเป็นไปได้ และเพื่อความมั่นใจ ท่านไม่ต้องเขียนชื่อหรือหน่วยงานของท่าน
ลงบนแบบสอบถามฉบับนี้

ตอนที่ 1

เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามนี้โดยยึดเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ () ที่เป็นคำตอบของท่าน

1. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ
 - () ผู้บริหาร/ผู้ช่วยผู้บริหาร
 - () ครูผู้สอน
2. ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งนับถึงขณะนี้
 - () น้อยกว่า 10 ปี
 - () 10 ปีขึ้นไป
3. โรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานขณะนี้ เป็นโรงเรียนขนาดใด
 - () ขนาดเล็ก (มีนักเรียนน้อยกว่า 1,500 คน)
 - () ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อใดข้อหนึ่ง / ลงในช่องที่กำหนดให้ตามความคิดเห็นของท่าน
ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ว่ามีการปฏิบัติในระดับใด ได้แก่
ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติมาก ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติน้อยหรือปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ให้โอกาสครูได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงาน					
2	มีแผนภูมิแสดงโครงสร้างในการบริหารงานวิชาการเห็นได้ชัด					
3	มีการพิมพ์แผนงานและโครงการเผยแพร่ให้ครูในโรงเรียนทราบ					
4	มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อร่วมกันหาข้อมูลปัญหาและความต้องการ มาใช้ในการวางแผนและโครงการสำหรับบริหารงานวิชาการ					
5	มีการวิเคราะห์นโยบายของกรมฯ และของโรงเรียน เพื่อหาความต้องการ มาจัดทำแผนและโครงการ					

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การปฏิบัติงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
6	กำหนดเวลาให้แต่ละหมวดวิชารายงาน การติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน และโครงการ					
7	ได้มอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานวิชาการ ให้แก่ผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็น ลายลักษณ์อักษร					
8	มีศูนย์ศึกษาค้นคว้าทางด้านวิชาการเพื่อ บริการแก่ครู					
9	มีกำหนดเวลาเพื่อประชุมวางแผน ติดตาม ประเมินผลงานทางวิชาการ					
10	แจ้งความก้าวหน้าทางวิชาการให้ครู ทราบอย่างสม่ำเสมอ					
11	มีศูนย์รวมตำราการสอนไว้ให้ครูดูได้สะดวก ...					
12	กำหนดให้ทุกหมวดวิชามีตำราการสอน ประจำหมวดวิชาของตนเอง					
13	แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำตำราสอน ของโรงเรียน					
14	โรงเรียนจัดแผนการเรียนได้ตาม ความถนัดและความสนใจของนักเรียน					

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15	ประชุมชี้แจงให้ครู เข้าใจตรงกันในเรื่องของหลักสูตรคู่มือครูและแผนการเรียนการสอน					
16	ครูมีโอกาสเลือกแบบเรียนคู่มือครูด้วยตนเอง					
17	จัดให้ครูทำการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มโรงเรียน					
18	จัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน					
19	สนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามาประกอบการเรียนการสอน					
20	ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อและใช้สื่อประกอบการสอน					
21	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้นักเรียนเลือกหลากหลาย					
22	ประชุมคณะกรรมการวิชาการเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน					
23	กิจกรรมที่จัดสนองตอบความต้องการของนักเรียน					

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การปฏิบัติงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
24	ประชุมหัวหน้าหมวดวิชาและครู อย่างสม่ำเสมอ					
25	จัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความสามัคคี คุณธรรม หรือความคิดสร้างสรรค์					
26	มีกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความเป็น ประชาธิปไตย					
27	ครูเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนให้ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างอิสระ					
28	มีการพานักเรียนไปทัศนศึกษา นอกสถานที่ เพื่อศึกษาแหล่งความรู้ ที่สำคัญ ๆ					
29	สนับสนุนให้นักเรียนจัดนิทรรศการ ทางวิชาการ					
30	สนับสนุนให้นักเรียนได้แข่งขัน ความรู้ความสามารถทั้งในและ นอกโรงเรียน					
31	นิเทศติดตามให้คำแนะนำหรือ ช่วยเหลือครู เพื่อปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องงานการเรียน การสอน					

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การปฏิบัติงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
32	มีคณะกรรมการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียน					
33	สนับสนุนให้แต่ละหมวดวิชามี การนิเทศการเรียนการสอน ภายในหมวดวิชาของตนเอง					
34	ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของครูโดยตรวจจากแผน การเรียนการสอน					
35	สนับสนุนให้ครูไปทัศนศึกษา นอกสถานที่เพื่อสังเกตการสอน ของครูในสถานศึกษาอื่น					
36	ส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมทาง วิชาการทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ...					
37	เยี่ยมชั้นเรียนของนักเรียนเพื่อชม การสอนของครู					
38	เชิญศึกษานิเทศก์ให้มาทำการนิเทศ การเรียนการสอนของครูเป็นครั้งคราว					
39	สนับสนุนให้ครูไปศึกษาต่อเพิ่มเติม					
40	ใส่ใจต่อความก้าวหน้าในตำแหน่ง หน้าที่ของครู					

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การปฏิบัติงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
41	ประชุมอบรมเกี่ยวกับการวัดผลและ การประเมินผลแก่ครู					
42	สนับสนุนให้แต่ละหมวดวิชา จัดทำข้อสอบมาตรฐาน					
43	มีคลังข้อสอบกลางให้ครูค้นคว้าอ้างอิง					
44	ครูมีเสรีภาพในการวัดผลการเรียนรู้ การสอน					
45	ส่งเสริมให้ครูทำการประเมินผลก่อน ทำการสอน					
46	ให้ครูวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อนำผลมา ปรับปรุงแก้ไขในการเรียนการสอน					
47	ดูแลให้ครูทำการสอบให้ตรงกับ จุดประสงค์รายวิชา					
48	สนับสนุนให้ครูนำวิธีการวัดผลแบบต่าง ๆ มาใช้ตามความเหมาะสมของรายวิชา					
49	จัดระบบการติดตามการจบหลักสูตร ของนักเรียน					
50	จัดให้มีการเรียนซ่อมเสริมก่อนทำ การสอบแก้ตัวรายวิชา					

- ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
- ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารและ
ครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน

ตาราง 9 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหาร จานแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	ค่าความแปรปรวน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	3.28	0.80	0.89
2	3.82	0.66	0.81
3	3.94	0.59	0.76
4	3.82	0.46	0.67
5	3.66	0.70	0.83
6	3.78	0.53	0.73
7	4.10	0.53	0.73
8	3.02	0.69	0.83
9	3.88	0.46	0.68
10	3.90	0.46	0.68
11	4.18	0.74	0.86
12	4.24	0.54	0.73
13	4.24	0.54	0.73
14	3.42	0.76	0.87
15	3.72	0.44	0.66
16	3.60	0.56	0.75
17	3.58	0.56	0.75
18	3.38	0.83	0.91
19	4.06	0.57	0.75
20	4.32	0.53	0.73
21	3.66	0.64	0.80

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	ค่าความแปรปรวน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
22	3.94	0.61	0.78
23	3.64	0.59	0.77
24	4.34	0.46	0.68
25	3.54	0.64	0.80
26	3.24	0.66	0.81
27	3.56	0.52	0.72
28	3.52	0.64	0.80
29	3.60	0.76	0.87
30	4.26	0.35	0.59
31	3.36	0.67	0.81
32	3.30	0.81	0.90
33	3.72	0.56	0.75
33	3.34	0.46	0.68
35	3.38	0.75	0.87
36	3.76	0.78	0.88
37	2.96	0.75	0.87
38	3.16	0.85	0.92
39	2.90	0.75	0.87
40	3.62	0.57	0.75
41	3.40	0.52	0.72
42	3.68	0.73	0.85
43	2.74	0.79	0.89

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	ความแปรปรวน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
44	3.82	0.50	0.70
45	3.88	0.50	0.70
46	3.70	0.77	0.88
47	3.84	0.73	0.85
48	3.56	0.56	0.75
49	3.56	0.64	0.80
50	3.88	0.58	0.76

ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ

3.66

ค่าความแปรปรวนทั้งฉบับเท่ากับ

34.76

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งฉบับเท่ากับ

5.89

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ

0.97

ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

การวางแผนการบริหารงานวิชาการเท่ากับ

0.90

การจัดการเรียนการสอนเท่ากับ

0.89

การจัดกิจกรรมทางวิชาการเท่ากับ

1.0

การนิเทศการศึกษาเท่ากับ

0.89

การวัดผลและการประเมินผลการศึกษาเท่ากับ

0.90

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารด้าน การวางแผนการบริหารงานวิชาการ

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1	ให้โอกาสครูมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการบริหาร	3.15	1.0	ปานกลาง
2	มีแผนภูมิแสดงแผนการปฏิบัติงานและโครงการในการ การบริหารงานเห็นได้ชัดเจน	3.53	0.93	มาก
3	พิมพ์แผนงานและโครงการเผยแพร่ให้ครูในโรงเรียน ทราบ	3.64	0.89	มาก
4	มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อหาข้อมูลปัญหาและความ ต้องการมาใช้ในการทำแผนและโครงการสำหรับการ บริหารงานวิชาการ	3.54	0.96	มาก
5	มีการวิเคราะห์นโยบายของกรมฯ และของโรงเรียน เพื่อหาความต้องการมาจัดทำแผนและโครงการ	3.39	1.02	ปานกลาง
6	กำหนดเวลาให้แต่ละหมวดวิชามีการติดตาม ผลการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ	3.50	0.86	ปานกลาง
7	มอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานวิชาการให้แก่ผู้ปฏิบัติ อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร	3.65	0.88	มาก
8	มีศูนย์ศึกษาค้นคว้าทางวิชาการเพื่อบริการแก่ครู	2.91	1.00	ปานกลาง
9	มีกำหนดเวลาเพื่อประชุมวางแผน ติดตาม ประเมินผลทางวิชาการ	3.37	0.97	ปานกลาง
10	แจ้งความก้าวหน้าทางวิชาการให้ครูทราบสม่ำเสมอ	3.27	1.04	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.39	0.22	ปานกลาง

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
11	มีศูนย์รวมตารางสอนไว้ให้ครูดูได้สะดวก	3.71	1.02	มาก
12	กำหนดให้ทุกหมวดวิชามีตารางสอนประจำหมวด วิชาของตนเอง	3.95	0.93	มาก
13	แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำตารางสอนของโรงเรียน	4.00	0.93	มาก
14	โรงเรียนจัดแผนการเรียนได้ตามความถนัดและ ความสนใจของนักเรียน	3.24	0.93	ปานกลาง
15	ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจตรงกันในเรื่องของ หลักสูตรคู่มือครูและแผนการเรียนการสอน	3.33	0.88	ปานกลาง
16	ครูมีโอกาสเลือกแบบเรียน คู่มือครูด้วยตนเอง	3.62	1.00	มาก
17	จัดให้ครูทำการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ร่วมกับกลุ่มโรงเรียน	3.73	0.91	มาก
18	จัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางการเรียน	3.35	1.02	ปานกลาง
19	สนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามา ประกอบการเรียนการสอน	3.62	0.96	มาก
20	ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อและใช้สื่อประกอบการเรียน การสอน	3.67	1.02	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.61	0.24	มาก

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
21	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนเลือกหลากหลาย	3.50	0.92	ปานกลาง
22	ประชุมคณะกรรมการวิชาการเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน	3.50	1.05	ปานกลาง
23	กิจกรรมที่จัดสนองตอบความต้องการของนักเรียน	3.32	0.92	ปานกลาง
24	ประชุมหัวหน้าหมวดวิชาและครูอย่างสม่ำเสมอ	3.86	0.98	มาก
25	จัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความสามัคคี คุณธรรม หรือความคิดสร้างสรรค์	3.32	1.00	ปานกลาง
26	มีกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย	3.24	1.03	ปานกลาง
27	ครูเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างอิสระ	3.50	0.93	ปานกลาง
28	มีการพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อศึกษาแหล่งความรู้ที่สำคัญ ๆ	3.25	1.00	ปานกลาง
29	สนับสนุนให้นักเรียนจัดนิทรรศการทางวิชาการ	3.40	0.92	ปานกลาง
30	สนับสนุนให้นักเรียนได้แข่งขันความรู้ความสามารถทั้งในและนอกโรงเรียน	3.83	0.87	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.47	0.21	ปานกลาง

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
31	นิเทศติดตามและให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือครูเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนการสอน	3.17	0.98	ปานกลาง
32	มีคณะกรรมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	3.25	1.04	ปานกลาง
33	สนับสนุนให้แต่ละหมวดวิชามีการนิเทศการเรียนการสอนภายในหมวดวิชาของตนเอง	3.31	0.93	ปานกลาง
34	ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูโดยตรวจจากแผนการเรียนการสอน	3.17	0.95	ปานกลาง
35	สนับสนุนให้ครูไปทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อสังเกตการสอนของครูในสถานศึกษาอื่น	3.07	1.06	ปานกลาง
36	ส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	3.43	0.98	ปานกลาง
37	เยี่ยมชั้นเรียนของนักเรียนเพื่อชมการสอนของครู	2.82	1.06	ปานกลาง
38	เชิญศึกษานิเทศก์ให้มาทำการนิเทศการเรียนการสอนของครูเป็นครั้งคราว	2.81	0.99	ปานกลาง
39	สนับสนุนให้ครูไปศึกษาต่อเพิ่มเติม	3.06	1.06	ปานกลาง
40	ใส่ใจต่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของครู	3.24	1.04	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.13	0.19	ปานกลาง

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

ข้อที่	การปฏิบัติงานของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
41	ประชุมอบรมครูเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	3.17	0.96	ปานกลาง
42	สนับสนุนให้แต่ละหมวดวิชาจัดทำข้อสอบมาตรฐาน	3.29	1.01	ปานกลาง
43	มีคลังข้อสอบกลางให้ครูค้นคว้าอ้างอิง	2.71	1.08	ปานกลาง
44	ครูมีเสรีภาพในการวัดผลการเรียนการสอน	3.49	0.95	ปานกลาง
45	ส่งเสริมให้ครูทำการประเมินผลก่อนทำการสอน	3.37	0.93	ปานกลาง
46	ให้ครูวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไข ในการสอน	3.27	1.04	ปานกลาง
47	ดูแลให้ครูทำการสอบให้ตรงกับจุดประสงค์รายวิชา	3.61	0.92	มาก
48	สนับสนุนให้ครูนำวิธีการวัดผลแบบต่าง ๆ มาใช้ ตามความเหมาะสมของรายวิชา	3.39	0.93	ปานกลาง
49	จัดระบบการติดตามการจบหลักสูตรของนักเรียน	3.06	1.06	ปานกลาง
50	จัดให้มีการเรียนซ่อมเสริมก่อนทำการสอบแก้ตัวรายวิชา	3.47	1.02	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.32	0.23	ปานกลาง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางพิมพ์พร ชื้อสกุล รอดเรืองศรี

เกิดวันที่ 20 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2488

สถานที่เกิด อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 38/48 หมู่ที่ 13 หมู่บ้านเมืองแก้ว ถนนบางนา - ตราด ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

ตำแหน่งงานปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม ระดับ 7

สถานที่ทำงานในปัจจุบัน โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม ตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2505 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสุรนารีวิทยา
อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. 2509 ป.กศ.สูง จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2514 กศ.บ. จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2539 กศ.ม. (วิชาเอกการบริหารการศึกษา)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
กรุงเทพมหานคร

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

บทคัดย่อ
ของ
พิมลพร รอดเรืองศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2539

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร 5 ด้าน คือ การวางแผนการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์และขนาดโรงเรียนต่างกัน ต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร 75 คน และครูผู้สอน 302 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

✓ ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อีก 4 ด้าน คือ การวางแผนการบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและการประเมินผลการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น เมื่อพิจารณาโดยรวมทุกด้านพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหาร กับครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน และอยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน
4. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน และอยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION
IN CHANGWAT SAMUT PRAKAN

AN ABSTRACT
BY
PIMONPORN RUADROUNGSRI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakarinwirot University

May 1996

The purposes of this study were to study the academic affairs administration in Secondary School under the Department of General Education in Changwat Samut Prakan in 5 areas, namely the academic planning, learning and teaching management, educational activity, educational supervision and measurement and evaluation. And to compare with the different positions, the different experiences and the different school sizes.

The samples of this study consisted of 75 school administrators and 302 teachers who work in the secondary school under the General Education Department in Changwat Samut Prakan. The instrument used for collecting data was the Likert - type questionnaire. Arithmetic means, standard deviation and t - test were applied to analyze the data at 0.05 level.

Having opinions analysis, the results were as follows:-

1. Both of the school administrators and teachers had their opinions at the level of "medium" towards overall. Another part, the academic learning and teaching management were at the level of "maximum", while the academic planning, educational activity, educational supervision and the measurement and evaluation were at the level "medium".

2. The opinions of the school administrators and teachers had statistically difference towards overall and each part of academic affairs administration at 0.05 level of significance.

3. The opinions of the two different experience school administrators and the different school sizes had no statistically difference towards overall and each part of academic affairs administration.

4. The opinions of the different experience teachers and the different school sizes had no statistically difference towards overall and each part of academic affairs administration.